

การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของ
ครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นายทวิช บุญแสง

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคัมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0361-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON COMPETENCIES AND NEEDS FOR COMPETENCY IMPROVEMENT AMONG
SOCIAL STUDIES TEACHERS OF THAI HISTORY AT THE LOWER SECONDARY
EDUCATIONAL LEVEL

Mr. Tawat Boonsaeng

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Teaching Social Studies

Department of Secondary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0361-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้าง
สมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โดย

นายทวิช บุญแสง

สาขาวิชา

การสอนสังคัมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีณา อุทัยรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พร้อมพรรณ อุดมสิน)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาอุทมิกุล)

4283709327: MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD: SOCIAL STUDIES TEACHERS / TEACHING HISTORY / COMPETENCIES

TAWAT BOONSAENG : A STUDY ON COMPETENCIES AND NEEDS FOR COMPETENCY IMPROVEMENT AMONG SOCIAL STUDIES TEACHERS OF THAI HISTORY AT THE LOWER SECONDARY EDUCATIONAL LEVEL. THESIS ADVISOR: ASST.PROF.WALAI PANICH, D.Ed., 119 pp. ISBN 974-17-0361-9

The purposes of this study were 1) to study teaching competencies of Thai history teachers at the lower secondary educational level in the aspects of knowledge, characteristic and skills 2) to study needs for competency improvement of Thai history teachers at the lower secondary education level, and 3) to study the guidelines for competency improvement of Thai history teachers at the lower secondary educational level . The researcher used the questionnaire to obtain the data from 312 social studies teachers at the lower secondary educational level and interviewed 15 history teachers. The data were analyzed by means of frequencies, percentage , arithmetic means and standard deviation.

The research findings were as follows :

1. Thai history teachers at the lower secondary educational level had low competencies in the aspects of knowledge and skill but had high competencies in the aspect of skills.
2. Thai history teachers at the lower secondary educational level expressed the needs for competency improvement at high level in the aspects of knowledge, characteristic and skills especially at the highest level in the items of the knowledge of historical methods , history projects and computer skills in developing CAI for history lessons.
3. The guidelines for competency improvement of Thai history teachers were as follows :
  - a. Thai history Teacher : Teachers study Thai History books and historical document, attend the workshops and seminar, experiment with various teaching methods, study from history resources , and exchange views with history experts.
  - b. School : School administrators support teachers to attend in –service program and seminar, support an invitation of resource person, the provision of new books, the production of instructional material, and expenses for teachers' field studies.
  - c. The principle Organization providing resources historical data of - The Department of Fine Arts : The Department of Fine Arts Organizes the workshops and seminar, serves as data resource , produces instructional materials, books, and documents and provides resource person for schools.

Department/Program Secondary Education Student's signature _____

Field of study Teaching Social Studies Advisor's signature _____

Academic year 2001 Co-advisor's signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง สำหรับความเมตตากรุณาของท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา อุทัยรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พร้อมพรรณ อุดมสิน และรองศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาวุฑฒิกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคัมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ ทำให้งานวิจัยลุล่วงไปด้วยดี

กราบรำลึกถึงพระคุณครูทุกท่านของผู้วิจัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ท้ายนี้ ผู้วิจัย ไคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำลังใจ และญาติพี่น้อง ตลอดทั้งเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้แก่พระคุณของบิดา มารดาที่ให้กำลังใจในเรื่องการศึกษาตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทวิช บุญแสง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์.....	11
1. ความหมาย.....	11
2. ความสำคัญ.....	13
วิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรสังคมศึกษา.....	15
1. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนของไทยก่อน พ.ศ. 2475.....	15
2. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2503.....	15
3. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524.....	17
4. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง).....	17
5. ประกาศเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง).....	18
หลักการสอนวิชาประวัติศาสตร์.....	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย.....	28
1. ความหมายของคำว่า “ สมรรถภาพ “.....	28
2. สมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย.....	30
แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษา ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
1. งานวิจัยในประเทศ	38
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	40
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
วิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
นำเสนอข้อมูล.....	52
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล.....	70
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	76
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	76
รายการอ้างอิง.....	77
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	85
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนทดลองเครื่องมือ.....	87
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร.....	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง หนังสือขอความร่วมมือ.....	93
ภาคผนวก จ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะของครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์.....	102
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	119

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. จำนวนโรงเรียน จำนวนครูที่เป็นตัวอย่างประชากรจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน... .. 45
2. จำนวนและค่าร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามสถานภาพ
ของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น..... 54
3. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพ
ที่มีและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้านความรู้..... 56
4. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพ
ที่มีและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านคุณลักษณะ..... 59
5. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพ
ที่มีและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้านทักษะการปฏิบัติ..... 61

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการเน้นการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในสถานศึกษา โดยกำหนดให้เป็นหลักสูตรเข้มข้นขึ้น เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเกิดความภูมิใจ จึงได้มอบหมายให้อธิบดีกรมวิชาการได้รับไปปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542:10) จากพระราชปรารภดังกล่าวแสดงถึงพระองค์ทรงมีความห่วงใยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาประวัติศาสตร์ไทย ครูควรสอนให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเกิดความภูมิใจ ทั้งนี้เพราะวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ในการที่จะสร้างความเป็นระเบียบให้กับสังคมเพราะเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม ทำให้สมาชิกในสังคมดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้ การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติ ถือว่ามีความสำคัญต่อชีวิตของตนเองได้รู้จักตนเอง และสังคมของตนเองดีขึ้นทั้งนี้เพราะพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีในปัจจุบันต่างก็เป็นผลของการถ่ายทอดมาจากอดีตที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้จนถึงปัจจุบัน

วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญมากต่อการสร้างคนให้เป็นพลเมืองดี อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสำหรับประเทศไทย ฐานะของวิชาประวัติศาสตร์จึงได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของไทยมาตั้งแต่ในสมัยอดีต การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยนั้น มีขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในครั้งแรกวิชาประวัติศาสตร์ของไทย ถูกสอดแทรกอยู่ในวิชาภาษาไทย และจาก พ.ศ. 2454 ในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา จึงได้มีการบรรจุวิชาประวัติศาสตร์ไทยไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนทุกระดับชั้น การจัดวิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรของโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการจัดแยกเป็นวิชาเอกเทศควบคู่กับวิชาภูมิศาสตร์ แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เริ่มมีการจัดวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์รวมกลุ่มอย่างกว้าง ๆ กับวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมเป็นหมวดวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นเตรียมอุดมศึกษาก่อน แล้วจึงขยายจนครบทุกระดับชั้นการศึกษาในหลักสูตร พ.ศ. 2503 โดยจัดเนื้อหาเป็นแบบวงกลมหลายวงที่มีศูนย์กลางร่วมกันอยู่ และจัดเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ เรียงตามลำดับเวลาก่อนหลัง ต่อมาได้เริ่มการจัดแบบบูรณาการเนื้อหาจากหลาย ๆ สาขาวิชาอย่างกว้าง ๆ โดยมีตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2498 และ พ.ศ. 2503

ก่อนแล้วจึงจัดแบบบูรณาการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในหลักสูตร พ.ศ. 2521 โดยจุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์ แต่เดิมเป็นจุดมุ่งหมายแคบ ๆ ที่มุ่งเพียงเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักชาติ ภูมิใจในชาติและผลงานของบรรพบุรุษกับให้รู้เรื่องโลกและชาติต่าง ๆ เพื่อขยายความรู้ความคิดให้กว้างขวางขึ้น จนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้ ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นจุดมุ่งหมายที่มีขอบเขตกว้างขวางขึ้นทั้งในด้านการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมไทย เพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและของโลก ให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างชาติและมุ่งพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนให้รู้จักคิด ไตร่ตรอง และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล (วนิดา วุฒิสถียร, 2526 : บทนำ)

จากจุดประสงค์และแนวคิดในวิชาประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบันปรับเปลี่ยนจากเดิม ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยจะต้องเปลี่ยนวิธีสอนใหม่โดยให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตัวเอง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ด้วยเหตุดังกล่าว เมื่อกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้ทุกโรงเรียนมีการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบันให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยให้เพิ่มเติมรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย เป็นวิชาบังคับเลือกในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) รายวิชาต่างๆที่บรรจุอยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 3) 3 วิชา คือ

ส 028 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย

ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ส 0210 ประวัติศาสตร์ไทยยุคประชาธิปไตย

กระทรวงศึกษาธิการ (2542:2) ได้มีคำสั่งเพิ่มเติมให้สลับรายวิชาบังคับแกนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใหม่โดยจัดให้เรียนรายวิชา ส 204 และ ส 306 ในภาคเรียนที่ 1 ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย ส่วนรายวิชา ส 203 และ ส 305 จัดให้เรียนในภาคเรียนที่ 2 และเพิ่มเติมรายวิชาเลือกเสรีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) อีกอย่างน้อย 1 รายวิชา โดยจะจัดให้เรียนในชั้นใดก็ได้จากรายวิชาต่อไปนี้

- ส 021   **หลักสูตรประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**
- ส 0210 **ประวัติสังคมและวัฒนธรรม**
- ส 0211 **ประวัติศาสตร์ไทย 1**
- ส 0212 **ประวัติศาสตร์ไทย 2**
- ส 0213 **ประวัติศาสตร์ไทย 3**
- ส 0214 **ประวัติศาสตร์ไทย 4**

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ยังได้มีเอกสารแนะนำการจัดการเรียนการสอนโดยครู
 ควรที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติใน
 เรื่องการทำโครงการเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่พอเหมาะกับความวัย มีการศึกษาออก
 สถานที่เพื่อค้นคว้าโบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ ๆ ในท้องถิ่นของตนและในพิพิธภัณฑ์สถาน
 ให้ผู้สอนคอยช่วยกระตุ้นชี้แนะให้ผู้เรียนรู้จักมอง คิด รู้จักแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่
 ได้จากการเรียนประวัติศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาตน สังคม และประเทศชาติ

เมื่อมีการประกาศให้เพิ่มเติมวิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรมัธยมศึกษาชั้น การเรียน
 การสอนประวัติศาสตร์ไทยจะต้องสอดคล้องและเป็นไปตามแนวทางดังกล่าว บุคคลสำคัญคือครู
 จะต้องเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคยถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวหรือสอนโดยยึดหนังสือ
 แบบเรียนเท่านั้น จะทำไม่ได้อีกต่อไป ดังนั้นครูควรจะต้องเปลี่ยนบทบาทไปจากการเป็นผู้ถ่ายทอด
 ความรู้เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีสอนที่จะนำมาใช้ควรเป็นวิธี
 ที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล(ละออทอง อัมรินทร์รัตน์, 2543 : 1)

จากการที่บทบาทของครูที่ต้องเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของ
 สังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน
 ดังที่ วลัย พานิช (2543 : 2) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์
 ในปัจจุบัน ไว้ดังนี้

1. มีความรู้กว้างที่เป็นสหสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็น ศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์
 เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง เพื่อจะได้นำความรู้มาเสริมประสบการณ์ ให้แก่ผู้เรียนได้
 รอบด้าน
2. มีความสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Local history) เพื่อสามารถ
 นำมาเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเห็นว่าประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีตัวตนจริง มีสถานที่จริงและ
 เกิดเหตุการณ์จริง และที่สำคัญแต่ละท้องถิ่น มีส่วนช่วยสร้างวัฒนธรรมระดับชาติด้วย

3. เป็นผู้ที่สนใจศึกษาหาความจริง แสวงหาความถูกต้อง รู้จักวิเคราะห์ หลักฐานต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณ เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีกระบวนการตรวจสอบ สืบค้นความจริงซึ่งเป็นวิชาเชิงวิทยาศาสตร์ ครูจึงควรมีทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์ ไม่ควรมีอคติ มองปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นกลาง และขณะเดียวกันก็ต้องมีการถ่ายทอดให้เห็นความจริงนั้น โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นทั้งวิทยาศาสตร์ และศิลปะด้วย

4. เป็นผู้ที่มีใจกว้าง ยอมรับในเหตุผลต่าง ๆ หรือข้อคิดใหม่ ๆ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ รู้จักคิด มีเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์ นำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้มาใช้พัฒนาการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

5. เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ศรัทธาในวิชาที่สอน และตัวผู้เรียน ซึ่งความเชื่อมั่นและความศรัทธานี้มีผลต่อทัศนคติในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ในเนื้อหาวิชา อย่างสม่ำเสมอ

6. เป็นผู้ที่มีความสนใจ ใฝ่รู้ เนื้อหาประวัติศาสตร์อาจจะไม่สนุก แต่สิ่งนี้เป็นเรื่องท้าทายสำหรับครูที่จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่สนุก และน่าสนใจ ครูต้องทำให้ผู้เรียน สนใจที่จะศึกษาในเหตุการณ์ต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ ดังนั้น ครูต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และแสวงหาความรู้เพิ่มขึ้น

7. ควรเป็นนักเล่าเรื่อง เพราะการเล่าเรื่องต่าง ๆ จะช่วยสร้างบรรยากาศให้น่าสนใจ และผู้เรียนจะได้สนุก พร้อมกับการเรียนรู้ไปด้วย

นอกจากนี้วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543 : 7 - 8) ได้กล่าวถึง ลักษณะครูสอนประวัติศาสตร์ไทยในยุคปฏิรูปการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่ตนสอน
2. สามารถอธิบายเหตุและผลของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ในอดีต ซึ่งส่งผลกระทบต่อมาจนถึงปัจจุบัน
3. ต้องมีความเข้าใจในเจตนารมณ์ของวิชาประวัติศาสตร์
4. มีพื้นฐานความรู้เรื่องไทยและประวัติศาสตร์ไทยที่ดี
5. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการเรียนการสอน
6. ควรติดตามความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย
7. ควรอ่านมากและอ่านอย่างกว้างขวาง
8. สามารถตั้งคำถามที่ดี
9. สามารถสอนและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบุคลิกภาวะของนักเรียน

10. ควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรพานักเรียนเข้าชมโบราณสถานและพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ เท่าที่โอกาสอำนวย

11. สามารถสอนสอดแทรกเรื่องจริยธรรมและปลูกฝังความมีคุณธรรมในการสอนประวัติศาสตร์

12. ควรปลูกฝังสำนึกของความเป็นนักประวัติศาสตร์ให้แก่นักเรียน

13. มีความสามารถในการตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล

ประกอบกับปีพุทธศักราช 2542 ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาประกาศออกมาบังคับใช้ ซึ่งแนวการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อก่อน ครูต้องก็เปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของตนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาได้กำหนดไว้ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยจะต้องประยุกต์การสอนของตนให้สอดคล้องกับแนวทางตามที่พระราชบัญญัติการศึกษา กำหนด ซึ่งสามารถวิเคราะห์คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้ดังนี้ (วิชัย ต้นศิริ, 2542 : 10 – 20)

1. ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (มาตรา 22)
2. การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23)
3. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหา (มาตรา 23)
4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 23)
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (มาตรา 23)
6. สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 23)
7. ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (มาตรา 23)
8. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่.....และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย(มาตรา 23) และ (มาตรา 29)
9. ส่งเสริมการดำเนินงาน และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ..... แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรา 25)
10. ใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (มาตรา 26)

11. นำเอาหลักสูตรท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนประกอบ ...ไม่ว่าจะเป็นวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจประวัติความเป็นมาของชุมชนของตนเอง และของชาติ (มาตรา 27)

12. ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับผู้เรียน (มาตรา 30)

บทบาทสำคัญของครูสอนประวัติศาสตร์ในยุคปฏิรูปการศึกษา คือ จะต้องสอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุด เพื่อนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งการสอนของครูจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ หากครูมีสมรรถภาพใน 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ และสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยาและคณะ, 2530: 171 – 172) แต่ปรากฏว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่มาก เป้าหมายทางการศึกษาไม่มีความเคลื่อนไหวที่จะแสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชายังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ดังที่นักการศึกษาได้ศึกษาและสรุปถึงปัญหาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่จะต้องมีการแก้ไข ดังนี้

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543 :3 - 5) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่ผ่านมาไว้ดังนี้

1. การสลายความเป็นเอกเทศของวิชาประวัติศาสตร์ไทยหลังจากปรับปรุงหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการใน พ.ศ. 2521 ในขณะที่ประเทศตะวันตกและประเทศเพื่อนบ้านของเรา ถือว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอกเทศ จะให้ความสำคัญแก่วิชาประวัติศาสตร์มากเป็นพิเศษ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการส่งเสริมด้านภูมิปัญญาที่ยาวนาน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเหตุวิกฤติที่ชาติเหล่านั้นเผชิญในยุคอาณานิคม แต่ที่สำคัญที่สุดในแง่มุมของการศึกษาก็คือ การตระหนักว่าการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติเท่ากับเป็นการทำความรู้จักสังคมตนเอง นอกจากนี้ประวัติศาสตร์เท่านั้นที่จะช่วยปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความมุ่งมั่นในปณิธานแห่งชาติ และความเข้าใจในวัฒนธรรมชาติ

2. วิธีการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ในประเทศไทยที่ไม่เพียงแต่ไม่พัฒนาขึ้นในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา หากยังดำเนินไปในทิศทางที่ผิดด้วย การเรียนการสอนมุ่งเน้นในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผลที่ตามมาคือครูรับบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาแก่ศิษย์ ดังนั้นการวัดผลจึงวัดความสามารถในการท่องจำ กระบวนการสอนแบบนี้

ทำให้ได้ความรู้ในระดับการรับเพียงอย่างเดียวแทนที่จะนำความรู้ในระดับสร้างสรรค์ ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดไปสู่การเป็นมักคุเทศก์ทางความรู้

3. แนวความคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ของไทยเรามุ่งเพียงแต่ลอกเลียนแนวความคิดตะวันตก มาใช้โดยมิได้คำนึงถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมและข้อจำกัดของบุคคลากรในด้านต่าง ๆ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสมัยอดีตจะใช้การวัดผลเป็นปรนัยเท่านั้นคือ วัดความรู้ความจำเพียงอย่างเดียวซึ่งคุณค่าของการสอน วิชาประวัติศาสตร์วัดได้ด้วยความสามารถในการอ่านเป็น คิดเป็น และเขียนเป็น

5. ปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอนครูผู้สอนมักจะใช้น้อยและที่มักจะใช้มากที่สุด คือ หนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ ซึ่งหนังสือประวัติศาสตร์ที่มีชื่ออยู่ในโรงเรียนก็พบว่าข้อมูลผิดพลาดมากกว่าที่เป็น

พลับพลึง คงชนะ (2542 :10) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยที่ผ่านมาไม่พัฒนาเท่าที่ควร เพราะการเรียนการสอนไม่อาจนำความรู้มาวิเคราะห์เพื่อสืบทอดความต่อเนื่องประวัติศาสตร์จากอดีตมาถึงปัจจุบัน และวิธีสอนไม่ได้สอนให้นักเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้รู้จักคิด

พลาดิศย์ สิทธิธัญญกิจ (2543 : 12) ได้กล่าวถึง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในสถานศึกษาของไทยว่า ครูจะสอนให้นักเรียนท่องจำตามบทเรียน แต่ไม่ค่อยสอนให้ได้รู้จักนำเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะที่ผ่านมาเรามีครูที่จบประวัติศาสตร์โดยตรงน้อยมากดังนั้นเมื่อถึงครูที่จบสาขาอื่นมาสอน ครูเหล่านั้นจึงทำได้เพียงสอนโดยยึดตามตำราที่มีอยู่เท่านั้น อีกทั้งที่ผ่านมากการผลิตหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ก็ถูกกำหนดโดยกรอบของหลักสูตร ดังนั้นหากตำราที่นำมาสอนมีการให้ข้อมูลผิด ๆ เด็กนักเรียนก็จะเข้าใจประวัติศาสตร์แบบผิด ๆ ไปตลอด

วิชัย ต้นศิริ (2543 : 6) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่ผ่านมาให้เด็กนักเรียนท่องจำเพียงอย่างเดียวไม่ได้สอนให้รู้จักวิคิดหรือวิเคราะห์

ศรีศักดิ์ วลลิโถม (2543 : 9) ได้กล่าวถึง การสอนประวัติศาสตร์ไทยในอดีตที่ผ่านมาว่าครูส่วนมากมักจะสอนตามตำราซึ่งไม่มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนต้องเรียนประวัติศาสตร์แบบท่องจำ

จากปัญหาการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่กล่าวมา สามารถที่จะสรุปได้ว่า สาเหตุที่การเรียนการสอนในวิชานี้ไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร อาจเป็นเพราะขาดความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ขาดความตระหนักในวิชาที่สอน ความสำคัญต่อผู้เรียนและสังคม ขาดทักษะการวัดและประเมินผล การใช้สื่อการสอน การสื่อสาร การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน ประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาสำหรับครูสอนประวัติศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพที่แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ และสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติ

ซึ่งนักวิชาการด้านสังคมศึกษา และนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ได้กล่าวไว้ และจากการวิเคราะห์ลักษณะของครู ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ตอบสนองการปฏิรูปการศึกษา สามารถสรุปสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ได้ 3 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 171 – 173)

1. ด้านความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย วิธีการสอนประวัติศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสืบค้นข้อมูล

2. ด้านคุณลักษณะ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะที่แสดงออกทางด้านกาใ้รู้ ใ้เรียนในข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์

3. ด้านทักษะปฏิบัติ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์จะต้องมีความสามารถในการเลือกใ้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ใ้ได้อย่างเหมาะสม สามารถใ้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบการสอน มีความสามารถใ้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) มีความสามารถในการเลือกใ้สื่อและผลิตสื่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ มีความสามารถในการใ้เทคโนโลยีสารสนเทศสืบค้นข้อมูล มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงตระหนักในปัญหาดังกล่าว และเห็นความสำคัญของการศึกษาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ตลอดจนแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูสำหรับปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยใ้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้าน ความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้าน ความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้าน
  - 2.1 ความรู้
  - 2.2 คุณลักษณะ
  - 2.3 ทักษะการปฏิบัติ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย หมายถึง ความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติของครูสังคมศึกษา ที่จะเอื้ออำนวยต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิด ความรัก ความภูมิใจ ในชาติของตน และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ต่อประเทศชาติ โดยมีสมรรถภาพ 3 ประการดังนี้

1. ด้านความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย วิธีการสอนประวัติศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสืบค้นข้อมูล

2. ด้านคุณลักษณะ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะที่แสดงออกทางด้านกาใ้รู้ ใ้เรียนในข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์

3. ด้านทักษะปฏิบัติ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์จะต้องมีความสามารถในการเลือกใ้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม สามารถใ้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการสอน มีความสามารถใ้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) มีความสามารถในการเลือกใ้สื่อและผลิตสื่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ มีความสามารถในการใ้เทคโนโลยีสารสนเทศสืบค้นข้อมูล มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ครูสังคมนตรีศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนสังคมนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษา ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความ ผลงานวิจัย และได้เรียบเรียงนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์
2. วิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรสังคัมศึกษา
3. หลักการสอนวิชาประวัติศาสตร์
4. สมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
5. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชา

ประวัติศาสตร์ไทย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์

1. ความหมายของประวัติศาสตร์

คอมเมเจอร์ (Commager, 1966: 1) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์เป็นสองนัยด้วยกันคือ ประวัติศาสตร์คือ อดีต (past) หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและประวัติศาสตร์คือบันทึก (record) ของอดีต คอมเมเจอร์อธิบายว่า โดยนัยของความหมายสองประการนี้อาจถือว่าเป็นสิ่งเดียวกัน เพราะเรื่องราวของอดีตนั้นก็คือเรื่องราวที่ได้ถูกบันทึกไว้แล้วนั่นเอง

ครูก (Krug, 1967: 4) ได้อธิบายว่า “ ประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทั้งหมดของมนุษยชาติซึ่งเป็นประสบการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน...เป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา อารยธรรม มิใช่เป็นการบันทึกแต่เฉพาะเรื่องราวของกษัตริย์ ผู้ปกครอง สงครามและชัยชนะเท่านั้น แต่หากเป็นการบันทึกถึงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของมวลชน การทำมาหากิน และการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทุกอย่างของมวลมนุษยชาตินั่นเอง ”

เวิร์ด (Word 1971: 30) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ในอีกแง่หนึ่งว่า “ประวัติศาสตร์ โดยนัยแห่งความหมายของคำที่ทุกคนยอมรับคือการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) โดยสืบสวนสอบสวน เรื่องราวความเป็นมาในอดีตของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของอภินิหาร นิยายปรัมปราที่เล่าสืบทอดกันมานั้น ๆ อย่างมีเหตุผล”

จี.เอช. คาร์. (G.H. Carr, 1961 อ้างในชาติชาย พจนานานนท์ 2527: 23) กล่าวว่า “ประวัติศาสตร์ นั้นก็คือ กระบวนการอันต่อเนื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักประวัติศาสตร์ข้อมูลของเขา ประวัติศาสตร์ คือ บทสนทนาอันไม่มีที่สิ้นสุดระหว่างปัจจุบันกับอดีต”

แกมสุข นูมนนท์ (2523: 48) ได้ให้ความหมายประวัติศาสตร์ไว้ว่า “ประวัติศาสตร์ไม่มีคำจำกัดความตายตัว โดยทั่วไปประวัติศาสตร์หมายถึงการสืบเสาะให้รู้ถึงความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของอดีต ฉะนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความคิดที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมและสภาพเหตุการณ์ที่ส่งเสริมหรือขัดขวางวิวัฒนาการของสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วิชาประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของสังคมมนุษย์ทุกคน

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตถิยะ (2525:12) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า “การศึกษาเพื่อเข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา “

दनัย ไชยโยธา (2534 : 107) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ คือ “เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต ซึ่งได้สอบสวน ค้นคว้า และได้บันทึกไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยจัดระบบข้อเท็จจริงให้สัมพันธ์กับมิติเวลา สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น “

จากความหมายของประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาเบื้องต้น สรุปได้ดังนี้

ประวัติศาสตร์ คือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทุกอย่างของมนุษย์ ในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา อารยธรรม ซึ่งได้มีการสืบสอบค้นคว้า ให้รู้ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของอดีต

2. ความสำคัญของประวัติศาสตร์

สันต์ ธรรมบำรุง (2522 : 193) ได้อธิบายถึง ความสำคัญของประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้

1. ความเป็นไปของสังคมมนุษย์ ย่อมมีเหตุมีผล เหตุการณ์ในอดีตย่อมมีอิทธิพลต่อภาวะความเป็นอยู่ของสังคมปัจจุบัน การที่จะเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะต้องกลับไปพิจารณาความเป็นมาในอดีต

2. อารยธรรมของสังคมมนุษย์ในปัจจุบันนี้ ย่อมเป็นผลสืบเนื่องมาจากอารยธรรมที่คนชุกก่อนได้สร้างสรรค์ไว้ ความคิด ความเชื่อ เจตคติ และวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมเป็นผลของประวัติศาสตร์ ในยุคอดีต การที่จะเข้าใจอารยธรรมในปัจจุบันนี้ ก็ต้องอาศัย การศึกษาอารยธรรมในอดีตให้เข้าใจ

3. ประวัติศาสตร์เป็นอุปกรณ์ของการสอนให้รักชาติบ้านเมือง ทำให้เห็นความอุตสาหกรรมของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามไว้สำหรับบ้านเมือง วิศวกรรมของบรรพบุรุษย่อมช่วยปลุกใจในชาติกล้าหาญ มีขวัญดี และมีความเสียสละเพื่อชาติบ้านเมืองยามคับขัน

4. ประวัติศาสตร์สอนให้คนมีเหตุผล มีวิจารณญาณ รู้จักว่าอะไรควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ เคารพต่อความจริง มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ไม่หลงเชื่อคำโฆษณาปลุกปั่นโดยง่าย

5. อดีตเป็นบทเรียนของปัจจุบัน ความฉลาดของมนุษย์ในอดีต จะชี้ช่องทางการแก้ปัญหาให้แก่มนุษย์ในปัจจุบัน ปัญหาหลายอย่างในปัจจุบันนี้ อาจแก้ไขด้วยวิธีการอย่างเดียวกันที่เคยใช้ในอดีต

दनัย ไชยโยธา (2537 : 108) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้

“ ประวัติศาสตร์ช่วยให้มีความเข้าใจพื้นฐานของปัจจุบัน เข้าใจวิวัฒนาการของมนุษย์และสังคม ได้รู้เห็น ข้อผิดพลาด และความถูกต้องของมนุษย์ เพื่อจะได้เลือกสรรสิ่งเหล่านี้มาเป็นบทเรียน สิ่งใดเป็นความดีงาม ความมีประโยชน์รักษาสิ่งนั้นไว้ และนำไปปรับปรุงให้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป “

สุทิน สนองผัน (2542 : 100) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้
 “ ความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน วิธีการดำเนินชีวิตทั้งหมดถูกถ่ายทอดมาจากอดีตที่ผ่านมา “

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2543 : 1) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้
 “ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราว หรือเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนปรัชญาของที่มนุษย์ ได้คิด ได้สร้าง และได้สั่งสมไว้ จนเป็นแนวโน้มให้เห็นความเจริญรุ่งเรือง และเป็นรากฐานของความเจริญสมัยต่อมา “

จากความสำคัญของประวัติศาสตร์ ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

ความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน วิธีการดำเนินชีวิตทั้งหมดมีผลสืบเนื่องมาจากในสมัยอดีต การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ทำให้เข้าใจพื้นฐานของปัจจุบัน ทำให้เป็นคนมีเหตุผล มีวิจารณญาณ เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ เคารพต่อความจริง

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรสังคมศึกษา

วิชาประวัติศาสตร์ไทยได้มีพัฒนาการมาตั้งแต่ในสมัยอดีตตั้งที่ วนิดา วุฒิสถียร (2526:15 - 50) ได้ศึกษาไว้ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระยะซึ่งสามารถสรุป ได้ดังนี้

1. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนของไทยก่อน พ.ศ. 2475

ในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2454)วิชาประวัติศาสตร์ถูกเรียกในสมัยนั้นว่า “ วิชาพงศาวดาร “ ในสมัยนั้นวิชาประวัติศาสตร์ยังไม่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียน เป็นวิชาที่เนื้อหาสอดคล้องอยู่ในวิชาภาษาไทยเป็นบางตอนเท่านั้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2464) วิชาประวัติศาสตร์ได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนเป็นวิชาหนึ่ง และจัดเป็นวิชาบังคับและจัดให้เป็นวิชาคู่กับวิชาภูมิศาสตร์ จุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตร พ.ศ. 2454 – 2464 เน้นในเรื่องให้เกิดความรักชาติ คิดที่จะบำรุงบ้านเมืองเป็นส่วนใหญ่ หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนเริ่มเรียนจากความรู้ใกล้ตัวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์แห่งชาติตน แล้วค่อยขยายไปยังประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อขยายความคิดของผู้เรียนให้กว้างขวางขึ้นรู้จักใช้เหตุผลเทียบเคียงความเป็นไปของบ้านเมืองในอดีต ปัจจุบันและอนาคต การจัดเนื้อหาในหลักสูตรประวัติศาสตร์ เน้นเรื่องการเมือง การปกครอง พระราชนิพนธ์ของพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ขุนนางข้าราชการฝ่ายปกครอง และมีการเพิ่มเติมเนื้อหาพุทธศาสนาในประวัติศาสตร์ไทยเข้าไปด้วย

2. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนของไทยระหว่าง พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2503

วิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรของโรงเรียนก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 หลักสูตรในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังคงใช้ชื่อว่าวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ควบคู่กันเหมือนเดิม หลักสูตรไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก เนื้อหาการปกครองตามรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นหัวข้อสำคัญในการศึกษาภาคบังคับ แต่หลักสูตรมัธยมศึกษายังคงเป็นหัวข้อรวมอยู่ในเนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ไทย จุดมุ่งหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาเดิมก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง มุ่งเพียงการให้ความรู้ ความจริง (Facts) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยอดีต กับส่งเสริมให้เกิดความภูมิใจ ความรักชาติ เพื่อช่วยกันถนอมและบำรุงชาติให้คงอยู่และเจริญก้าวหน้าต่อไป และที่สำคัญของหลักสูตรนี้ได้กำหนดจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ที่มุ่งพัฒนาสติปัญญา (Mental development) ให้ผู้เรียน

เข้าใจเหตุและผลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามมิติของเวลา และสถานที่นั้น ๆ และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้เน้นให้นักเรียนได้รู้จักใช้การสังเกต การพินิจพิจารณา วิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีอยู่ มากขึ้น รู้จักเปรียบเทียบ โดยมีให้ครูเน้นแต่เฉพาะ ความรู้ ความจริง (Facts) ซึ่งทำให้กลายเป็นการเรียนประวัติศาสตร์ ที่เน้นแต่ความจำ นับว่าจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตร พ.ศ. 2480 ก้าวหน้าทันสมัยมากกว่าหลักสูตรสมัยที่ผ่านมา

วิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรของโรงเรียนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์นำมารวมกับวิชาศีลธรรม และหน้าที่พลเมือง เป็นหมวดวิชาสังคมศึกษาเป็นครั้งแรกในหลักสูตรชั้นเตรียมอุดมศึกษา การจัดเนื้อหาของหลักสูตรมีการกำหนดวิชา รายการที่ต้องสอน ความมุ่งหมายของวิชา ซึ่งเน้นเฉพาะด้านความรู้ ความจริงเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาไม่แตกต่างกับหลักสูตรที่ผ่านมามากนัก แต่ได้เพิ่มเนื้อหาประวัติศาสตร์ต่างประเทศในหลักสูตรเป็นครั้งแรก ความมุ่งหมายของหลักสูตรในสมัยนี้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักบ้านเมืองไทย ว่าเป็นมาอย่างไร เพื่อให้เกิดความรักบ้านเกิดเมืองนอน และทำนุบำรุงให้เจริญถาวร และให้รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นพลเมืองดี และในฐานะที่เป็นประชากรของโลก

หลักสูตร พ.ศ. 2503 วิชาประวัติศาสตร์ถูกจัดรวมอยู่ในหมวดวิชาสังคมศึกษา ความมุ่งหมายโดยทั่วไปของหมวดวิชากำหนดไว้กว้าง ๆ และเป็นกลาง ๆ ในทุกระดับการศึกษา แต่เนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ยังคงเป็นหัวใจสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ยิ่งเป็นหลักสูตรระดับสูงขึ้นไป วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ จะปรากฏเป็นแกนหลักของวิชาสังคมศึกษามากขึ้นเท่านั้น ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะยึดหลักขยายประสบการณ์ของผู้เรียนจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใกล้ตัวก่อน แล้วค่อยขยายไกลตัวออกไป ส่วนหลักสูตรในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นั้นมุ่งให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจใน อารยธรรมของมนุษย์ ที่ค่อยเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ และเน้นทางอารยธรรมตะวันตกมากเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นเพราะถือว่าเป็นรากฐานความเจริญของชาติมหาอำนาจตะวันตกในทุกวันนี้ และมีผลกระทบถึงประเทศไทยในสมัยต่อมา

3. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524

หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ถือว่าเป็นหลักสูตร ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านจุดประสงค์ และในด้านการจัดโครงสร้างของเนื้อหา สาระของมวลงประสพการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรใหม่จัดกลุ่มวิชาต่าง ๆ เป็น 5 กลุ่ม แบ่งเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก มีอัตราเวลาเรียนเป็นคาบละ 50 นาที และ 2 คาบมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มวิชาสังคมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานทางด้านสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของสังคมไทย มีความสามารถในการคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ การจัดเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาบังคับใช้รูปแบบการบูรณาการโดยหลอมวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เข้าด้วยกัน ซึ่งในหลักสูตรจะใช้ประวัติศาสตร์เป็นแกน เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เข้าด้วยกัน และหลักสูตรยังขยายกว้างไปถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งหลักสูตร ได้กำหนดให้มีวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ เนื่องจากขึ้นอยู่กับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งนักเรียนที่สนใจเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จะมีโอกาสได้เรียนมากขึ้นในกลุ่มวิชาเลือกซึ่งมีวิชาประวัติศาสตร์ จัดไว้ถึง 11 รายวิชาจากทั้งหมด 26 รายวิชา

4. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533)

วิชาประวัติศาสตร์ ถูกจัดอยู่ในหมวดวิชาสังคมศึกษาเหมือนเดิม ซึ่งมีอยู่ทั้งในวิชาแกนและวิชาเลือกเสรี หลักสูตรยังไม่ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดเนื้อหาจะเรียงตามลำดับก่อนหลังเหมือนหลักสูตรที่ผ่านมา มีการบูรณาการเนื้อหาจากหลายสาขาวิชาอย่างกว้าง ๆ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายวิชาประวัติศาสตร์ถูกกำหนดให้เป็นวิชาเลือกเสรี เหมือนกับหลักสูตร พ.ศ. 2524 การเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียน ความมุ่งหมายของหลักสูตร ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก ต้องการให้ผู้เรียนยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย พร้อมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม

5. ประกาศเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533)

เมื่อมีการกำหนดให้มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย จนมาถึงปัจจุบันไม่บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งที่วท.1084/2542 ให้เพิ่มเติมวิชาประวัติศาสตร์ไทย เป็นวิชาบังคับในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จำนวน 3 วิชา ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ,2542:1)

ส 028 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย

ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ส 0210 ประวัติศาสตร์ไทยยุคประชาธิปไตย

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ยังมีคำสั่งกระทรวงที่วท.1804/2542 ให้เพิ่มเติมวิชาเลือกเสรีเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) อีกอย่างน้อย 1 รายวิชา โดยจัดให้เรียนในชั้นใดก็ได้จากรายวิชาต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2542: 1)

ส 021 หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย

ส 0210 ประวัติสังคมและวัฒนธรรมไทย

ส 0211 ประวัติศาสตร์ไทย 1

ส 0212 ประวัติศาสตร์ไทย 2

ส 0213 ประวัติศาสตร์ไทย 3

ส 0214 เหตุการณ์ปัจจุบัน

หลักการสอนวิชาประวัติศาสตร์

กาญจนา ศรีสวัสดิ์ (2532 : 17 - 20) ได้กล่าวถึง หลักการสอน ผู้สอนอาจจะใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนควรเป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่มีเหตุผล มุ่งแสวงหาความเป็นจริง รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

2. ควรฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ถามและคิดเองทั้งในห้องเรียนและห้องสมุด กระแสข่าวที่ได้จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร การอภิปราย ปาฐกถา ได้วาที โดยรู้จักเลือก และ ใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนได้รู้ว่า หลักฐานใดเป็นหลักฐานขั้นต้นหรือขั้นรอง
3. ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียน ได้รู้จักเลือกตำราประวัติศาสตร์จากคุณสมบัติของผู้เขียน
4. ในการสอนแต่ละชั้น ผู้สอนจะต้องรู้ว่าผู้เรียนในชั้นของตนเป็นอย่างไร ผู้สอนจะได้ หาทางแก้ไขจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับภูมิหลังของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนที่ชอบอ่าน ชอบค้นคว้า ผู้สอน อาจแจกเอกสารประกอบการเรียนให้มาก ๆ หรือให้การบ้านที่ไปค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้เรียนที่ไม่ชอบค้นคว้าก็ อาจให้การบ้านไปทำ
5. ประวัติศาสตร์ เป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาต่อเนื่องกันมา โดยตลอดนับร้อยปี การสอนประวัติศาสตร์ เป็นไปในลักษณะที่หยิบยกเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาสอนโดดๆ ไม่ได้ เพราะขาดความ ต่อเนื่อง ขาดการเปรียบเทียบ การสอนแบบตัดตอน อาจทำให้เกิดความเป็นจริงไปได้ ในการสอน ผู้สอน ควรได้พยายามโยงอดีตให้สัมพันธ์กับปัจจุบัน เปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตกับสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันเสมอ เช่น มูลเหตุของสงครามในอดีตกับปัจจุบัน นโยบายทางการเมืองในอดีตกับปัจจุบัน
6. ควรสอน ในสิ่งที่ใกล้ไปหาไกล จากสิ่งที่คุ้นเคย และประสบการณ์รอบ ๆ ตัว ก่อน จากรูปธรรมไปหานามธรรม ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ดีขึ้น
7. การสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไป หมายถึง ประวัติศาสตร์ไทย เฉพาะส่วน ของภาคต่าง ๆ ชุมชนต่าง ๆ ผู้สอนควรที่จะเปรียบเทียบให้ความสัมพันธ์ และคุณค่าสำหรับชนในชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบข้อเท็จจริง ได้มองเห็นข้อดี และข้อบกพร่องในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องในกระบวนการ ระบบ หรือสิ่งใด ๆ ของประวัติศาสตร์ชาติไทย จึงควรอย่างยิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนจะได้อภิปราย วิเคราะห์ หรือให้ได้เห็นแก่นแท้ของข้อเท็จจริงแต่ละเรื่อง เพื่อจะได้มาซึ่งความคิดรวบยอดอันมีประโยชน์ ทั้งตัว ผู้เรียน หรือแม้แต่ผู้สอนเองและรวมถึงประเทศชาติด้วย
8. การบรรยาย อาจใช้ได้บ้างแต่อย่าใช้ทั้งหมดในการบรรยายควรมีการเตรียมแผนอย่างดี เขียนหัวข้อที่พูดลงบนกระดานดำ ไม่ควรให้ผู้เรียนจดตามคำพูด แต่ให้รู้จักจับใจความเอา หรือช่วยกันสรุป ให้จดการอภิปราย ควรให้แตกต่างกันไปตามกลุ่มผู้เรียน อาจใช้วิธีการกำหนดเรื่องให้อภิปราย ผู้เรียนจะได้ ร่วมมือกัน เกิดความมั่นใจ เกิดความคิดใหม่ ๆ โดยผู้สอนคอยคุมให้อภิปรายอยู่ในกรอบของเนื้อหา โดย ให้ผู้เรียน มีการเตรียมเนื้อหามาก่อน

9. ผู้สอนประวัติศาสตร์ ควรสอนโดยจัดสถานการณ์จำลอง อันจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยวิธีการแสดงออกในหลาย ๆ แบบ ซึ่งมีความเกี่ยวพันและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ทั้งสิ้น วิธีเหล่านี้ ได้แก่ แสดงบทบาทสมมุติ การฝึกหัดตัดตัดสินใจ การศึกษาเป็นเรื่องราว กรณีการแก้ปัญหา เป็นต้น

10. การจัดนิทรรศการ ผู้สอนควรจะถือว่าเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ผู้เรียนควรจะมีส่วนร่วม และทำงานกันอย่างเต็มที่ ผู้เรียนควรมีหน้าที่รับผิดชอบด้วยตนเองในการ ออกความคิดเห็น การจัดและการลงมือทำงานต่าง ๆ จะต้องเรียบร้อย ตั้งความสนใจ มุ่งให้เป็นการ แสดงฉลาดเฉลียว และน่าฟัง ควรกำหนดเวลาให้แน่นอนว่าต้องให้ชมนานเท่าไร การจัดนิทรรศการ อาจจะเป็นประจำสม่ำเสมอ หากโรงเรียนมีห้องประวัติศาสตร์ หรือมีสถานที่เฉพาะที่ ผู้สอน ประวัติศาสตร์จะใช้ได้ หรืออาจจะจัดเนื่องในบางโอกาส ซึ่งต้องอาศัยการรวบรวมภาพเขียน คำอธิบาย ประกอบทำแผนภูมิ แผนที่ ประกอบความเข้าใจ การจัดลำดับสิ่งที่แสดงรวมทั้งการประเมินคุณค่า โดย นักเรียนที่ร่วมกันทำ และนักเรียนที่เข้ามาชม

11. การนำนักเรียนไปทัศนศึกษา หรือไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้ ผู้เรียนได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรง ซึ่งได้แก่ ภูมิประเทศสภาพการณ์ต่าง ๆ สถานที่โบราณสถาน โบราณวัตถุ สัญลักษณ์ คำบอกเล่า คำบรรยาย และความรู้ความคิดของผู้รู้สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูล และข้อเท็จจริง ที่มีส่วนสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้ อย่างกว้างขวางให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี สถานที่ ที่ควรจัดไปทัศนศึกษา ได้แก่ เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ พระราชวังบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โบราณสถาน จังหวัดสุโขทัย สำหรับในกรุงเทพฯ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัย ไชยโยธา (2534 : 124) ได้กล่าวถึงหลักการทั่วไปในการสอนประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้

1. มุ่งแสวงหาความจริง การสอนให้รักชาติ เป็นสิ่งดีมีประโยชน์ แต่ไม่ควรสอนสิ่งใดให้ผิดความจริง
2. ไม่เน้นปีศักราช ตัวเลขต่าง ๆ เป็นสำคัญ การสอนปีศักราช เน้นเฉพาะวันสำคัญจริง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนจำได้ เช่น วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475
3. ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องต่อเนื่องไม่หยุดเป็นตอน ๆ การสอนแบบตัดตอนอาจผิดความเป็นจริงได้
4. พยายามโยงอดีตให้สัมพันธ์กับปัจจุบัน การสอนเปรียบเทียบสิ่งที่มีอยู่ในอดีตกับสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น มูลเหตุของสงครามในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ในอดีตดีขึ้น
5. ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ ควรใช้พิพิธภัณฑ์ และผู้รู้ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์
6. มีเกร็ดความรู้ทางประวัติศาสตร์ เล่าแทรก การเล่าเกร็ดพงศาวดารประกอบบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ควรทำอย่างยิ่ง
7. ตั้งปัญหาให้ผู้เรียน ฝึกฝนความคิด ผู้สอนอาจตั้งคำถามว่านอกเหนือจากพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้รับ “มหาราช” แล้ว ผู้เรียนคิดว่ายังมีพระมหากษัตริย์ไทยองค์ใดที่สมควรได้รับ “มหาราช” ด้วย
8. ให้ผู้เรียนฝึกฝนมโนทัศน์ เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้
  - 8.1 บุคคลสำคัญ ผู้เรียนควรจะได้รู้ว่าเนื้อหาตอนนั้นมีใครเกี่ยวข้องบ้าง ในลักษณะใด และให้บทเรียนแก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง ผลงานสำคัญของบุคคลสำคัญนั้นมีสิ่งใดที่ผู้เรียนควรยึดเป็นหลักปฏิบัติตาม และคุณความดีอะไร ที่ผู้เรียนควรยึดเป็นแบบอย่างไว้
  - 8.2 คำศัพท์ประวัติศาสตร์ คำศัพท์ประวัติศาสตร์แตกต่างจากคำศัพท์ธรรมดาที่ว่าคำเหล่านั้นมีความเป็นมา การอธิบายคำเช่นนี้ จะต้องกล่าวย้อนความเดิม เพื่อประกอบความเข้าใจ การรู้คำศัพท์ประวัติศาสตร์ จะทำให้ผู้เรียนเรียนได้มากขึ้น เร็วขึ้น แจ่มชัดขึ้น คำศัพท์ในประวัติศาสตร์ เช่น สัตยาเคราะห์ พรรคคองเกรสแห่งชาติอินเดีย พรรคสันนิบาตมุสลิม กบฏซีปอย สงครามเย็น สงครามปากกา เป็นต้น คำศัพท์บางคำอาจไม่มีในพจนานุกรม
  - 8.3 เวลาที่สำคัญ ประวัติศาสตร์ต่างจากนิทาน หรือนิยาย เพราะผู้สอนจะสอน “กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว” ไม่ได้ การให้เวลา คือ วัน เดือน ปีที่สำคัญ ทำให้เรื่องสอนเป็นจริงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความคิดเรื่องลำดับเหตุการณ์ได้แม่นยำ เวลาที่สำคัญ เช่น 24 มิถุนายน พ.ศ. 2547 เป็นต้น

8.4 สถานที่สำคัญ ผู้สอนจะต้องแนะนำ ให้ผู้เรียนรู้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับสถานที่ใดบ้างในประวัติศาสตร์ ให้ผู้เรียนสามารถชี้หรือบอกที่ตั้งที่เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ จากแผนที่ได้ เช่น เมื่อผู้สอนได้สอนเรื่องการสถาปนากงสุโขทัย ผู้เรียนจะต้องนึกออกว่า กงสุโขทัยอยู่ที่ไหน

8.5 เหตุการณ์สำคัญ ผู้สอนควรสอนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่สำคัญที่ผู้เรียน ควรจะรู้ในเนื้อหาตอนหนึ่ง ๆ เหตุการณ์สำคัญ เช่น วันมหาวิปโยค เป็นต้น

8.6 การรวบรวมสรุปความคิด ผู้สอนจะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักสรุปความคิดทั้งหมด โดยย่อสิ่งทั้งหลายทั้งปวงเกิดขึ้นได้อย่างไร และเป็นมาอย่างไร

นายยา ภัทรแสงไทย (2525 : 164) ได้กล่าวถึง หลักสำคัญในการสอนประวัติศาสตร์ ควรเป็นไป ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ผู้เรียนได้ค้นคว้า
2. ให้รู้จักการประเมินแหล่งความรู้ที่ค้นคว้า
3. ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ และไม่ยึดติดอยู่กับตำราเล่มใดเล่ม

หนึ่ง

4. การสอนประวัติศาสตร์แม้จะเป็นเรื่องของอดีต แต่ก็ไม่ควรกล่าวเฉพาะในแง่ของอดีต และปัจจุบันเท่านั้น ควรสอนให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจว่าปัญหาเกิดจากอดีต ก่อให้เกิดผลอย่างไรในปัจจุบัน และจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตในอนาคต อย่างไรบ้าง

เพราะพรรณ โกมลมาลย์ (2526 : 35 - 37) ได้กล่าวถึง หลักการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวหลักสูตรใหม่ (2533) ไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ผู้สอนไม่ควรทำตนเป็นแหล่งข้อมูล ที่นักเรียนจะศึกษาหาความรู้จากการศึกษาหาความรู้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เท่าที่มี เพราะแนวทางของหลักสูตรใหม่ ครูจะเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้บอก” เป็น “ผู้ชี้แนะ” ฉะนั้นในการเรียนการสอนแทนที่ครูจะเล่าประวัติศาสตร์ให้ฟังข้างเดียว ครูจะต้องเปลี่ยนเป็นให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน ตำราต่าง ๆ ผู้รู้ต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลปฐมภูมิต่าง ๆ (Primary sources) เท่าที่จะกระทำได้ เช่น ศิลปิน โบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์

กว้างขวาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างจริงจัง และทราบแนวคิดที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ต่อไป

2. จะต้องฝึกให้นักเรียน รู้จักเปรียบเทียบข้อมูลในเรื่องเดียวกันจากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย เนื่องจากอาจมีข้อมูล หรือข้อเท็จจริงไม่ตรงกันได้ โดยเฉพาะในเรื่องที่ยังเป็นเรื่องโต้แย้งกันอยู่ เพื่อฝึกไม่ให้นักเรียนเชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่ตรวจสอบให้แน่นอน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญมากไม่ว่าจะเป็นการเรียนอะไรก็ตาม

3. ต้องฝึกให้เด็กรู้จักคิด โดยการให้แสดงความคิดเห็น อภิปราย แสดงเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์ กล่าวคือ เมื่อพูดถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ ไม่ควรเป็นเพียงการบอกกล่าวให้รู้ถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เท่านั้นแล้วสิ้นสุด แต่ควรให้นักเรียนได้ออกความคิดเห็น การให้วิเคราะห์วิจารณ์ เรื่องต่าง ๆ เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด ฝึกให้มีเหตุผลไม่เชื่ออะไรตามใครง่าย ๆ อย่างไม่มีเหตุผล ฝึกให้นักเรียนมีความคิดเป็นของตนเอง การเรียนการสอนในทำนองนี้ จะเป็นประโยชน์มาก ไม่เพียงแต่เรื่องประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่จะเป็นประโยชน์ในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

4. สอนให้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรใหม่ จะต้องให้สอดคล้องกับสภาพความจริง กล่าวคือ ความรู้ต่าง ๆ ในโลกนี้มีมากมายเรียนไม่จบไม่สิ้น โดยเฉพาะจากครูหรือในโรงเรียน ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามมาอย่างมากมาย ฉะนั้น ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง จนเป็นนิสัยทั้งนี้เพื่อนักเรียนจะได้หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เมื่อจบจากโรงเรียนไปแล้ว เป็นการปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์จะเป็นเครื่องมือได้อย่างดีในการฝึกนิสัยให้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง แต่สิ่งที่น่าคิดอย่างหนึ่งสำหรับการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ ไม่ควรจะมีมากเกินไป จนถึงขนาดเด็กเบื่อหน่าย หรือค้นคว้าแบบลอกเรื่องมาส่งเท่านั้นเป็นพอ แต่จะต้องให้ค้นคว้าเพื่อตอบคำถามตามประเด็นต่าง ๆ ให้รู้จักสรุป รู้จักอภิปรายแสดงความคิดเห็นของตนเอง (หรือของกลุ่ม) ซึ่งเป็นตอนที่สำคัญมาก ของการเขียนรายงานการค้นคว้า

5. ในการสอนประวัติศาสตร์ จะต้องไม่มุ่งเน้น ด้านรายละเอียดของเนื้อหามากเกินไป เพราะเนื้อหาเป็นเพียงส่วนหนึ่ง หรือเป็นสื่อกลางเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เท่านั้น ไม่ใช่หลักใหญ่ของการเรียนการสอน หากจะเรียนประวัติศาสตร์เพื่อมาถามปัญหาความจำ ก็อาจกล่าวได้ว่าไม่รู้จักใช้ประโยชน์ของประวัติศาสตร์ หรือจากการเรียนประวัติศาสตร์แล้วถ้าออกข้อสอบวัดความจำก็จะเป็นการทำลายสมอง มากกว่าการพัฒนาสติปัญญา ในการรู้จักคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ สรุป หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองและอื่น ๆ ที่ตนเองเกี่ยวข้องทั้งทางตรง และทางอ้อม ประเด็นดังกล่าว เป็น

ปัญหาสำคัญมากในการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ หากการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ยังเหมือนเดิม คือเน้นความจำ เราจะไม่มีโอกาสได้พัฒนาประเทศของเราเลย การจดจำเอาไปเพื่อสอบนั้นเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ขั้นตอนในการดำเนินชีวิตจริง ความจำอย่างนั้นก็ไม่มีประโยชน์มากนัก เพราะที่สำคัญที่สุด คือคนเราจะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ไม่ว่าจะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะอะไรก็ตาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะอาศัยเพียงความจำอย่างเดียวไม่ได้แท้จริงจะต้องนอกเหนือไปกว่านั้น

6. การจัดนิทรรศการ ก็เป็นวิธีสอนอีกแบบหนึ่ง ซึ่งใช้ได้ดีกับการเรียน ประวัติศาสตร์ เพราะการจัดนิทรรศการเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากยิ่งขึ้น และเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นคณะอีกด้วย

กรมวิชาการ (2539 : 189) ได้กล่าวถึง หลักในการสอนหรือวิธีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ควรเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวเป็นพลวัต
2. ควรใช้หนังสือเรียนหลายเล่ม การจัดกิจกรรมหลายอย่างให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสหลักสูตร เอกสารที่ได้ค้นคว้ามาเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา ใช้สื่อที่ทันสมัย
3. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถจับความคิดรวบยอดให้ได้ (Conceptualize) สามารถอธิบายปรากฏการณ์ ที่ซับซ้อนให้เป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถใช้เป็นความคิดพื้นฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างมีความหมาย เข้าใจนามธรรมที่ซ่อนเร้นอยู่เบื้องหลังสิ่งที่เป็นรูปธรรม
4. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นหลักให้นักเรียนได้ฝึกฝนค้นคว้าจากหลักฐานใกล้ตัว ไปจนถึงการค้นคว้าที่ยากยิ่ง และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

เอกวิทย์ ฤ กลาง (2539 : 200) ได้กล่าวถึง การสอนให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ประสงค์ได้นั้นครูผู้สอนต้องมีความสามารถหลายประการ

“ ต้องสอนให้คนมีสำนึกธรรมรู้ถึงความจริงว่าอะไรเป็นอะไร ว่าอะไรเกิดขึ้นเพราะอะไร มุ่งจะให้เกิดสัจจะอย่างแท้จริง ต้องสอนให้คนมีจริยธรรม มีความกล้าที่จะใส่ใจต่อสังคมส่วนรวม ต้องสอน

ให้มีศิลปะในการคิด การพูด การเขียน การวิพากษ์วิจารณ์ ใช้เหตุและผล ผู้สอนต้องเป็นนักปราชญ์ นักวิทยาศาสตร์ ศิลปิน วิจัยเก่ง พูดเก่ง สอนเก่ง “ ผู้สอนที่สามารถจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ได้ นั่นต้องเป็นผู้อุทิศวิญญาณให้ประวัติศาสตร์ ”

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542 : 125 -127) ได้กล่าวถึง แนวปฏิบัติในการสอนประวัติศาสตร์ ไว้ ดังนี้

นอกจากจะสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในเนื้อหาบางตอนแล้วครูผู้สอนจะต้อง นำแนวปฏิบัติในการสอนประวัติศาสตร์มาจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ดังนี้

1. สอนให้คิดเป็น การสอนให้คิดเป็น คือ ให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีเหตุผล (Critical Thinking) สามารถสรุปวิเคราะห์ผลสะท้อนถึงเหตุการณ์ รู้จักเปรียบเทียบเหตุการณ์เพื่อประเมินค่า ด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง โดยคำถาม อะไร ที่ไหน อย่างไร ใคร และทำไม เช่น “ ทำไมประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันในแง่เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม ? ”

2. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการในเนื้อหาและโดยกิจกรรม เช่น ประวัติศาสตร์ประเทศในกลุ่มเอเชียอาคเนย์ต้องสอน

- เนื้อหาภูมิศาสตร์ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร
- เนื้อหาประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาถึงปัจจุบัน การเมือง การปกครอง
- เนื้อหาเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจ อาชีพ ฯลฯ

3. สอนเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญซึ่งได้ฝากผลงานที่มีคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ เพื่อให้นักเรียนได้ยึดเป็นแบบอย่าง คุณธรรม ความดีของบุคคลสำคัญ เป็นหลักการปฏิบัติ และพัฒนาตน โดยเน้นบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ และสันติภาพขึ้นในโลก เช่น สมเด็จพระปิยมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มหาตมะคานธี จอร์จ วอชิงตัน ฯลฯ และลดการสอนเกี่ยวกับวีรบุรุษสงครามให้น้อยลง เช่น นโปเลียน ฮิตเลอร์ โทโจ เป็นต้น

4. สอนเกี่ยวกับศัพท์ประวัติศาสตร์ ศัพท์ประวัติศาสตร์บางคำไม่สามารถค้นคว้าจากพจนานุกรมได้ หรือไม่ชัดเจน ต้องค้นคว้าจากตำราประวัติศาสตร์ ครูต้องสอนโดยใช้

กิจกรรมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสามารถอธิบายศัพท์ หรือชื่อต่าง ๆ ได้ เช่น

- สิทธิสภาพนอกอาณาเขต
- บัพพานิชกรรม
- ฝ่ายอักษะ
- ลัทธิจักรวรรดินิยม
- เกาเตา
- อหิงสา ฯลฯ

5. สอนเกี่ยวกับสถานที่ในประวัติศาสตร์ การสอนชื่อสถานที่ในประวัติศาสตร์ จะต้องสอนจากใกล้ตัวมาให้ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุดด้วยการอธิบายชื่อเมือง ประเทศในอดีต ต้องเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับในสถานภาพปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ เช่น

- เมืองสองแคว (จังหวัดพิษณุโลก)
- อาณาจักรพุกาม (ส่วนหนึ่งของประเทศพม่า)
- ดอนมดแดง (จังหวัดอุบลราชธานี)

นอกจากนั้นสถานที่ของประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ผู้เรียนควรได้สัมผัสด้วยตนเองด้วยการพาไปทัศนศึกษา เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจประวัติศาสตร์ในยุคต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ หากไม่สามารถนำไปทัศนศึกษาได้ก็ให้ศึกษาจาก วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ และภาพ เป็นต้น

6. สอนเกี่ยวกับวัน เดือน ปี ที่สำคัญในประวัติศาสตร์ วัน เดือน ปี ที่สำคัญในประวัติศาสตร์ เมื่อมาบรรจบครบรอบเมื่อใด ครูผู้สอนควรนำเสนอ และให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า นำมาอภิปราย และจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ จะช่วยทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญ ตลอดจนสนุกสนานกับกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ด้วย เช่น

- วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรเป็นครั้งแรก
- วันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1942 ญี่ปุ่นบุกโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ ของสหรัฐอเมริกา

ฯลฯ

จากแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนจะสามารถจัดได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องหมั่นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะให้เกิดการเรียนรู้
 และเจตคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ เช่น การแข่งขันการตอบปัญหา การสัมมนา การอภิปราย การ
 ทำบัตรคำทางประวัติศาสตร์ (Work Card) จัดทัศนศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ฝึกวิเคราะห์
 เปรียบเทียบเหตุการณ์ในอดีต และปัจจุบัน จัดนิทรรศการแสดงผลงาน ทั้งภาพเขียน และภาพถ่าย
 เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เชิดหุ่นกระบอกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดข้อคิด นำมา
 อภิปราย

จากการศึกษาหลักการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า

1. ครูผู้สอนจะต้องยึดหลักความเป็นจริงเสมอไม่ยึดติดกับความคิดของ
 ตัวเอง
2. ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวต่อเนื่องผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการ
 เชื่อมโยงเรื่องราวเข้าด้วยกัน
3. การสอนวิชาประวัติศาสตร์ต้องสอนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า
 หาความรู้
4. ควรที่จะสอนโดยการจัดสถานการณ์จำลองของจริง เช่น แสดงบทบาทสมมติ
 การศึกษาเป็นเรื่องราว กรณีการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์
5. ควรที่จะนำนักเรียนไปทัศนศึกษาสถานนอกสถานที่บ้างเพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับ
 ประสบการณ์ตรง
6. ควรมีเกร็ดความรู้ทางประวัติศาสตร์มาเล่าแทรกบ้างเพื่อทำให้ผู้เรียน
 เกิดความสนุกสนาน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์
7. มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ทางประวัติศาสตร์
8. ผู้สอนจะต้องมีความแม่นยำในด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี (เวลาที่สำคัญ,
 สถานที่สำคัญ,เหตุการณ์สำคัญ)
9. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เช่น แต่งกลอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภาพ
 เหตุการณ์สำคัญ ทำโครงการประวัติศาสตร์ หุ่นจำลอง นิทรรศการ

10. ต้องบูรณาการวิชาประวัติศาสตร์กับวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น
11. จัดชุมนุมประวัติศาสตร์ในโรงเรียนจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการอภิปราย สัมมนา เรื่องราวในอดีต มีการศึกษาค้นคว้า จัดเสวนาประวัติศาสตร์ เชิญวิทยากรมาบรรยาย เก็บรวบรวมของเก่า ๆ
12. ให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ผู้สอนไม่ควรทำตนเป็นแหล่งของข้อมูล
13. ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ไม่ควรมุ่งเน้นด้านรายละเอียดของเนื้อหา มากจนเกินไป เพราะเนื้อหาเป็นเพียงส่วนหนึ่ง หรือเป็นสื่อกลางเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เท่านั้น ไม่ใช่หลักใหญ่ของการเรียนการสอน
14. สอนให้คิดเป็น คือให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีเหตุผล สามารถสรุป วิเคราะห์ผลสะท้อนถึงเหตุการณ์ รู้จักเปรียบเทียบเหตุการณ์เพื่อประเมินค่า **สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์**

1. ความหมายของคำว่า “ สมรรถภาพ ”

ความหมายของสมรรถภาพ (Competency) นักการศึกษาหลายท่านทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของสมรรถภาพไว้ดังนี้

กษมา สารสมุทร (2524 : 25) ให้ความหมายของคำว่า สมรรถภาพ คือ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ความชำนาญ ที่ครูแสดงออกให้สังเกตและวัดได้

กมล สุคประเสริฐ และคณะ(2526 :13) ได้ให้คำนิยามของสมรรถภาพไว้ว่า หมายถึงคุณสมบัติ ที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และอุปนิสัย หรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิด ความสามารถในการทำพฤติกรรมที่ปรารถนาได้

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช (2527: 45) ได้ให้ความหมายของสมรรถภาพครูไว้ว่า สมรรถภาพของครู คือ ความสามารถของครูในด้านความรู้ และการนำความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ และสาขาวิชาชีพครูไป ปฏิบัติ เพื่อให้ นักเรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านสติปัญญา สังคม และอารมณ์

วีรพล อารวรรณ (2528: 28) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถภาพ คือ ความสามารถของบุคคลแต่ละคน อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ สำหรับสมรรถภาพของครูจะหมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะ และ ความชำนาญที่บุคคลผู้เป็นครูพึงมีอย่างเพียงพอ และสามารถแสดงออกมาเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ศิริรัตน์ นีละคุปต์ และคณะ (2529:13) ให้ความหมายของสมรรถภาพ หมายถึง ระดับความชำนาญที่พึงปรารถนา และความคาดหวัง ซึ่งจะต้องแสดงออกในด้านเจตคติ ความเข้าใจ ทักษะ และ พฤติกรรม เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ผู้เรียน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและ สติปัญญา

รัชนี ขวัญบุญจัน (2536:27) ให้คำนิยามของสมรรถภาพของครู หมายถึง ความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่บุคคลผู้เป็นครูพึงมีอย่างเพียงพอ และสามารถแสดงออกมาเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สุจิตรา จันทรวिकास (2537: 32) ให้ความหมายของสมรรถภาพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ แสดงออกถึงการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V.Good,1973: 200) บรรณาธิการ Dictionary of Education ได้สรุป ความหมายของสมรรถภาพครูไว้ว่า สมรรถภาพ คือ การแสดงออกถึงทักษะมโนทัศน์ (Concept) และเจตคติ (Attitude) ที่บุคคลจะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้ กับสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และ สังคม

นอร์แมน อาร์ ดอดส์ (Norman R.Dodl, 1973: 43) ให้คำนิยามของสมรรถภาพของครู หมายถึง เจตคติ ความเข้าใจ ทักษะและพฤติกรรมของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อความเจริญ งอกงามของนักเรียน ทั้ง ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

จากการศึกษาความหมายของสมรรถภาพ สามารถสรุปได้ว่า ความรู้ คุณลักษณะหรือ เจตคติ และทักษะในการสอนของครู ที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย

2. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

दनัย ไชยโยธา (2534 : 122) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้
ด้านความรู้

1. ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ จะต้องมีการเตรียมตัวทั้งวิชาประวัติศาสตร์ และวิชาการศึกษา ให้มีความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้ง และความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง กับประวัติศาสตร์ เช่น ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ อื่น ๆ
2. ครูสอนประวัติศาสตร์ ต้องรู้วิชาวิธีสอน และเทคนิควิธีสอน จิตวิทยา การใช้สื่อการเรียน และวิชาวิธีสอนอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการสอน ให้ได้ผล ทันสมัย อยู่เสมอ

ด้านคุณลักษณะ

1. ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ จะต้องศึกษาอยู่เสมอ รวบรวมความรู้เพื่อนำมาสอนผู้เรียนให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
2. ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ จะต้องเป็นคนมีวัฒนธรรมสูง จิตใจกว้างขวาง มีความรู้รอบ เป็นนักคิด นักอ่าน นักท่องเที่ยว นับถือข้อเท็จจริง
3. ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ ต้องเป็นนักวิเคราะห์ และนักวิจารณ์ที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ถูกต้องของผู้อื่น และยอมเปลี่ยนทัศนคติบางอย่าง ที่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยยอมรับแล้ว
4. ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ ต้องเป็นนักสังเกต จดจำ และสนใจเหตุการณ์ในท้องถิ่น ประเทศ และโลก ต้องรู้แหล่งหนังสือ ในการใช้อ้างอิง และค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ทางประวัติศาสตร์อยู่เสมอ

ด้านทักษะการปฏิบัติ

1. ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ ต้องเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผ่านการเรียนรู้มากในแขนงวิชาประวัติศาสตร์ รวมทั้งมีประสบการณ์ทางการสอนมาแล้ว และได้ผลเป็นอย่างดีด้วย มิฉะนั้นแล้วจะไม่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี ต่อวิชาประวัติศาสตร์
2. ต้องรู้จักใช้สื่อการเรียนประกอบการสอน ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง รู้จักวิธีการสอนหลายแบบ และต้องมีน้ำเสียงหนักเบาพอเหมาะกับสถานการณ์

สุทิน สนองฝัน (2542 :101) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสอนประวัติศาสตร์ ไว้ 2 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะ ครูสอนประวัติศาสตร์ที่ดีจะต้องมีนิสัยรักการอ่าน เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่าน จะทำให้มีความรู้ที่กว้างขวางขึ้น และด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสอนประวัติศาสตร์ควรมีความสามารถในการตั้งประเด็นคำถามช่วยให้นักเรียนไปช่วยกันคิดค้นต่อไป

วลัย พานิช (2543 : 2) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ไว้ ดังนี้

ด้านความรู้

ครูสอนประวัติศาสตร์ควรมีความรู้กว้างที่เป็นสหสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็น ศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง เพื่อจะได้นำความรู้มาเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้รอบด้าน

ด้านคุณลักษณะ

1. มีความสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Local history) เพื่อสามารถนำมาเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเห็นว่าประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีตัวตนจริง มีสถานที่จริงและเกิดเหตุการณ์จริง และที่สำคัญแต่ละท้องถิ่นมีส่วนช่วยสร้างวัฒนธรรมระดับชาติด้วย
2. เป็นผู้ที่สนใจศึกษาหาความจริง แสวงหาความถูกต้อง รู้จักวิเคราะห์หลักฐานต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีกระบวนการตรวจสอบสืบค้นความจริงซึ่งเป็นวิชาเชิงวิทยาศาสตร์

ศาสตร์ ครูจึงควรมีทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์ไม่ควรมีอคติ มองปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นกลาง และขณะเดียวกันก็ต้องมีการถ่ายทอดให้เห็นความจริงนั้น โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นทั้งวิทยาศาสตร์ และศิลปะด้วย

3. เป็นผู้ที่มีใจกว้าง ยอมรับในเหตุผลต่าง ๆ หรือข้อคิดใหม่ ๆ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ รู้จักคิด มีเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์ นำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้มาใช้พัฒนาการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
4. เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ศรัทธาในวิชาที่สอน และตัวผู้เรียน ซึ่งความเชื่อมั่น และความศรัทธานี้มีผลต่อทัศนคติในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างสม่ำเสมอ
5. เป็นผู้ที่มีความสนใจ ใฝ่รู้ เนื้อหาประวัติศาสตร์อาจจะไม่สนุก แต่สิ่งนี้เป็นเรื่องท้าทายสำหรับครูที่จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่สนุก และน่าสนใจ ครูต้องทำให้ผู้เรียน สนใจที่จะศึกษาในเหตุการณ์ต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ ดังนั้น ครูต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และแสวงหาความรู้เพิ่มขึ้น
6. ควรเป็นนักเล่าเรื่อง เพราะการเล่าเรื่องต่าง ๆ จะช่วยสร้างบรรยากาศให้น่าสนใจ และผู้เรียนจะได้สนุก พร้อมกับการเรียนรู้ไปด้วย

ขจร สุขพานิช (2543 : 7) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ ครูสอนประวัติศาสตร์จะต้องมีความรู้ในภาษาต่างประเทศ และด้านทักษะปฏิบัติ ครูสอนประวัติศาสตร์จะต้องมีความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ประกอบการสอน ก็มีความสามารถในการนำพานักเรียนไปค้นคว้าหาแหล่งข้อมูล ที่นอกเหนือจากการค้นคว้าจากเอกสาร (ศึกษานอกสถานที่)

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543 : 7 - 8) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสอนประวัติศาสตร์ไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้

ด้านความรู้

1. มีพื้นฐานความรู้เรื่องไทยและประวัติศาสตร์ไทยที่ดี
2. ควรมีความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยเป็นอย่างดี

3. ต้องมีความเข้าใจในเจตนารมณ์ของวิชาประวัติศาสตร์

ด้านคุณลักษณะ

1. ควรอ่านมากและอ่านอย่างกว้างขวาง
2. มีความสามารถในการตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล
3. ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่ตนสอน
4. สามารถสอนสอดแทรกเรื่องจริยธรรม และปลูกฝังความมีคุณธรรมในการสอนประวัติศาสตร์
5. ควรปลูกฝังสำนึกของความเป็นนักประวัติศาสตร์ ให้แก่นักเรียน

ด้านทักษะการปฏิบัติ

1. สามารถอธิบายเหตุและผลของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ในอดีต ซึ่งส่งผลกระทบต่อมาจนถึงปัจจุบัน
2. มีทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการเรียนการสอน
3. มีทักษะในการตั้งคำถาม
4. สามารถสอนและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะของนักเรียน
5. มีความสามารถในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พานักเรียนเข้าชมโบราณสถาน และพิพิธภัณฑ์ สถานที่ต่าง ๆ เท่าที่โอกาสอำนวย

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้ระบุลักษณะของครูมัธยมศึกษาซึ่งสามารถเชื่อมโยงถึงสมรรถภาพของครูสอนประวัติศาสตร์ในด้านทักษะการปฏิบัติ ได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนจะต้องนำเอาหลักสูตรท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนประกอบ.....
ในวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจประวัติศาสตร์เป็นมาของชุมชนของตนเองและของชาติ (มาตรา 27)
2. ครูผู้สอนสามารถจัดกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้เกิดกับนักเรียน (มาตรา 23)

3. ครูผู้สอนมีทักษะในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 23)
4. ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวก เพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ (มาตรา 23)
5. ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่.....และบุคคล ในชุมชนทุกฝ่าย (มาตรา 23) และ (มาตรา 29)
6. ครูผู้สอนใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (หมายเหตุ 26)
7. ครูผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (มาตรา 30)

เมื่อการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ไทย มีการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ดังที่ นักวิชาการด้านสังคมศึกษา และนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาไว้ และได้วิเคราะห์แนวทางการ สอนของครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 จึงสามารถ สังเคราะห์ สรุปสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับ เมืองไทย สาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์ วิชาการศึกษา ภาษาต่างประเทศ การผลิตนวัตกรรมที่เหมาะสม กับบทเรียน วิธีการสอนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) แหล่งการเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์ การทำวิจัยในชั้นเรียน การทำโครงการประวัติศาสตร์ การสำรวจชุมชน การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ สืบค้นข้อมูล

2. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย จะต้องมียุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะที่แสดงออกทางด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การมี ทักษะที่ดีต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์

3. สมรรถภาพด้านทักษะปฏิบัติ ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์จะต้องมีความสามารถในการ เลือกรับใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม สามารถใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบการสอน มีความสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ดำเนินการสอน มีความสามารถในการ เลือกรับใช้นวัตกรรมและผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ไทย มีความสามารถในการ ทำวิจัยในชั้นเรียน มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสืบค้นข้อมูล

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

เฉลิม มลิลลา (2523 : 137 - 138) ได้กล่าวถึง แนวทางของการที่จะเป็นครูประวัติศาสตร์ที่ดีได้นั้นจะต้องเตรียมตัวใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. การเตรียมตัวในเรื่องศาสตร์

คุณสมบัติประการแรกของครูประวัติศาสตร์ที่ดีก็คือ เป็นผู้มีความรู้ดี คำว่า “ศาสตร์” ในที่นี้ หมายถึงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการเป็นเลิศ ทั้งในแขนงวิชาสามัญ วิชาชีพ และมีความรู้วิชาพื้นฐาน ซึ่งเป็นวิชาบังคับทั่วไปเป็นอย่างดี เพียงพอที่จะใช้เป็นรากฐานในการอบรมสั่งสอน และสร้างสรรค์ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ตามลำดับในอนาคตครูประวัติศาสตร์ยังจะต้องศึกษา และให้ความสนใจสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็นการเพิ่มเติมอยู่เสมอ คือ

1.1 โครงการสอนหรือประมวลการสอน (syllabus) ก็คือ เอกสารการวางแผนการสอนของโรงเรียน จังหวัด ภาคการศึกษา หรือของกระทรวงศึกษาธิการ สิ่งที่จะปรากฏอยู่ในโครงการสอนหรือประมวลการสอนก็คือ การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นรายคาบ หน่วย (unit) สัปดาห์ เดือน เทอม (ภาค) และปี เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะระบุคำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับจำนวนคาบหรือชั่วโมงของแต่ละหัวข้อเรื่อง วิธีการสอนและกิจกรรม การใช้สื่อการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งโครงการประเมินผลด้วย

1.2 คู่มือครู (handbook or manual) คือ หนังสือหรือเอกสารประกอบการค้นคว้าเพื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา เทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน สื่อการสอน และการประเมินผล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูประวัติศาสตร์ในลักษณะให้ข้อมูลแนวทาง และแนวความคิด ซึ่งครูสามารถจะนำไปประกอบการวางแผนการสอนและดำเนินการสอนจริง โดยการยืดหยุ่นปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่นและตัวผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันได้

1.3 หนังสืออุเทศหรือหนังสืออ่านประกอบ (supplementary) เป็นเอกสารอีกประเภทหนึ่งที่ครูประวัติศาสตร์ควรจะให้ควมสนใจ ศึกษา และค้นคว้าหาความรู้และแนวความคิดเห็นเพื่อประกอบความรู้ความคิดของครูให้กว้างขวางกว่าเดิม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้ไม่น้อย เอกสารประเภทนี้ได้แก่

1.3.1 เอกสารการนิเทศทางการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.3.2 เอกสารการวิจัยทางการศึกษาของกองการวิจัย ศูนย์พัฒนาหลักสูตรสภาการศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ และ Asian Center of Educational Innovation for Development

1.3.3 เอกสารการค้นคว้าและวิจัยทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ เช่น วิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะอักษรศาสตร์และคณะครุศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยศิลปากร ฯลฯ

1.3.4 เอกสารวิชาการที่ออก รายเดือน รายปี และรายสัปดาห์ เช่น ศูนย์ศึกษา สังคมศาสตร์ปริทัศน์ วารสารสังคมศาสตร์ มิตรสัมพันธ์ ภาจารย์สาร วารสารครุศาสตร์ วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ วารสารกรมสามัญศึกษา วารสารธรรมศาสตร์ วารสารประวัติศาสตร์ และวารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น

1.4 การสนทนาทางวิชาการกับครูอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นสิ่งที่ควรทำเสมอ ๆ ขาดไม่ได้

1.5 การไปฟังปาฐกถาการประชุมสัมมนาทางประวัติศาสตร์ และทางการศึกษา ยิ่งทำได้บ่อยครั้งเท่าไรก็ยิ่งดี

2. การเตรียมตัวในเรื่องศิลปะการสอน คุณสมบัติประการที่ 2 ของครูประวัติศาสตร์ที่ดี ก็คือ เป็นผู้ที่มีศิลปะดี คำว่า “ศิลปะ” ในที่นี้ หมายถึง การเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความสามารถอย่างเป็นเลิศในศิลปะการสอน หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ “การสอนดี” นั่นเองการเตรียมตัวในเรื่องศิลปะการสอนของครูประวัติศาสตร์อาจทำได้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 มีความตั้งใจจริงที่จะเป็นครูประวัติศาสตร์ที่ดี

2.2 มีการศึกษาทบทวน และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎี และหลักการทางจิตวิทยาที่จำเป็นในการเรียนการสอน พร้อมกับฝึกทักษะและความชำนาญ ให้มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะนำไปใช้ได้

2.3 มีการศึกษาค้นคว้า และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั่วไป และหลักการที่สำคัญในการสอนประวัติศาสตร์ พร้อมกับยืดหยุ่น นำไปใช้อย่างแยบยลเสมอ ๆ

2.4 มีการศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกทักษะเกี่ยวกับวิธีการสอนประวัติศาสตร์ โดยวิธีการแม่บท คือ “วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ให้มีความชำนาญและนำไปใช้อย่างจริงจังในการสอน”

2.5 มีการศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกทักษะเกี่ยวกับเทคนิคและกลวิธี

การโดยวิธีการสอนแม่บท

- 2.6 มีการศึกษา ทำความเข้าใจ และรู้จักวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และน่าสนใจ
- 2.7 มีเทคนิคการเลือก และใช้สื่อการสอน (Instructional Media) ประกอบอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม และเร้าความสนใจของผู้เรียนได้ดี
- 2.8 มีการกำหนดโครงการวัดผล และประเมินผลอย่างถูกต้องตามหลักวิชา ทั้งสอดคล้องกับสภาพการณ์ และตัวผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย
- 2.9 เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ยืดหลัก Child Center เป็นสำคัญ
- 2.10 มีการติดตามเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนและนำข้อบกพร่องที่ค้นพบมาแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และดียิ่งขึ้น

อนึ่งการทำโอกาสไปสังเกตการสอน หรือฟังการบรรยายของครูอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อสนทนาซักถามแนวทางและแนวความคิดต่าง ๆ จากท่านผู้รู้ แล้วนำไปทดลองใช้อย่างจริงจัง พร้อมกับรู้จักปรับปรุงเทคนิคและกลวิธีการสอนที่ดี และน่าสนใจ ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ และความสามารถเฉพาะตัวครู นับว่าเป็นประสบการณ์การเรียนรู้และดำเนินการฝึกปฏิบัติ ซึ่งครูประวัติศาสตร์ควรคำนึง และลงมือกระทำอย่างจริงจังจึงจะเป็นผู้มีศิลปะในการสอนประวัติศาสตร์ที่ดีได้

3. การเตรียมตัวในเรื่องศีลธรรมจรรยาบรรณของครู คุณสมบัติประการสุดท้ายของครูประวัติศาสตร์ที่ดีก็คือ เป็นผู้ที่มี “ศีลธรรมจรรยาบรรณของครูที่ดี” หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ การเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี และยึดมั่นในจรรยาบรรณของครูโดยเคร่งครัดนั่นเอง “การเป็นผู้มีความประพฤติดี มีอิทธิพลสำคัญเพียงไรในการอบรมเด็ก และเด็กมีความโน้มเอียงที่จะเอาอย่างและประพฤติตามครู ครูที่ดีจึงสมควรเป็นผู้มีความประพฤติดีงาม มีความเมตตากรุณา ตั้งอยู่ในความเที่ยงธรรม เคารพในเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล กล่าวหาญ อดทน อุตสาหะ รักที่จะร่วมมือร่วมใจกับนักเรียน เพื่อประกอบกิจกรรมให้เป็นผลดีสมดังความมุ่งหมาย เต็มใจและเตรียมพร้อมที่จะขจัดความชั่วต่าง ๆ ให้ลดถอยไปและสร้างเสริมความดีขึ้นแทนที่ ผู้ใดถึงแม้จะมีความรู้ดีและรู้จักวิธีการสอน แต่ถ้าหากขาดความประพฤติและอัธยาศัยที่ดีงามแล้ว ผู้นั้นก็ยังไม่สมควรจะนับว่าเป็นผู้มีคุณลักษณะครบถ้วนสมกับที่จะเป็นครูที่ดีได้

จากการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ด้วยการอ่านหนังสือ วารสาร ที่เกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์
2. เข้าร่วมการอบรม สัมมนา ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอทั้งทางด้านวิธีสอนประวัติศาสตร์ หรือความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์
3. ติดตามงานทางด้านประวัติศาสตร์ตลอดเวลาเกี่ยวกับการค้นพบข้อมูลใหม่
4. เป็นสมาชิก ชมรม สมาคมครูสังคัมศึกษาแห่งประเทศไทย หรือสมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย
5. ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพในการเรียนให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ
6. ติดตามอ่านหนังสือ การวิเคราะห์ วิจัย ตีความทางประวัติศาสตร์ และบทสรุปข้อมูล
7. แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนด้วยกัน
8. ควรมีการเปิดอบรม และพาครูไปแหล่งประวัติศาสตร์ไทยเพื่อเสริมความรู้ให้เข้าใจเนื้อหาที่มาของประวัติศาสตร์ที่แท้จริง
9. เผยแพร่เอกสาร บทความวิจัยด้านประวัติศาสตร์ของตนเอง
10. จัดทำและเผยแพร่สื่อการสอนประวัติศาสตร์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ดิศพร ศรีสวัสดิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ในด้านความรู้ คุณลักษณะ ทักษะการปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านดังนี้ ด้านความรู้ มีสมรรถภาพมาก ยกเว้น 7 ประการ ด้านคุณลักษณะมีสมรรถภาพมากทุกคุณลักษณะ ด้านทักษะการปฏิบัติ มีสมรรถภาพมาก ยกเว้น 12 ทักษะ ครูสังคัมศึกษามีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพมาก

ทั้ง 3 ด้าน และครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านสอดคล้องกันทุกกลุ่ม

อนงค์นาถ วงศ์อัศรากร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะและทัศนคติ ด้านทักษะการปฏิบัติ ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากลำดับที่ 1-5 ได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า

ด้านความรู้ 1. มีความรู้ด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ 2. เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ 3. เป็นผู้มีความรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ 4. มีความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ 5. มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี

ด้านคุณลักษณะและทัศนคติ 1. เป็นคนมีเหตุมีผล 2. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม 3. เป็นผู้ใฝ่รู้รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4. เป็นผู้มีความมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล 5. มีความเป็นนักประชาธิปไตย เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านทักษะการปฏิบัติ 1. สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร 2. รู้จักใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3. สามารถพูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้ในฐานะที่เป็นภาษาสากล 4. มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงาน 5. มีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต

กฤษณวรรณ กิติผดุง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติ ผลการศึกษาพบว่า ครูสังคมศึกษาให้ความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติ น้อยที่สุด และด้านเจตคติน้อย ครูสังคมศึกษามีความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ มากทั้ง 3 ด้าน และครูสังคมศึกษาให้ความคิดเห็นว่าวิธีพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ คือ การฝึกใช้คอมพิวเตอร์บ่อย ๆ การเข้าร่วมฝึกอบรมปฏิบัติการโรงเรียนสนับสนุนให้หมวดวิชาสังคมศึกษามีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ใช้อย่างน้อย 1 เครื่อง สนับสนุนด้านบุคลากรทางคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน และความคาดหวังในการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษา คือจะทำให้โรงเรียนมีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบและนักเรียนสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูล

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เชฟเฟลอร์ (Scheffer,1997: 29 – 90 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ The Identification of Computer Competencies Needed by Public School Teacher. “ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ที่ครูโรงเรียนรัฐบาลต้องการตามการรับรู้ของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ครู นักการศึกษา ตัวอย่างประชากรคือ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา ครู และนักการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์ที่คัดสรรแล้วซึ่งมีทั้งหมด 67 สมรรถภาพย่อยจาก 10 กลุ่มสมรรถภาพด้วยกัน จาก 10 กลุ่มใหญ่แบ่งออกเป็นสมรรถภาพสองด้าน คือ สมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์โดยทั่วไป ที่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพทั่วไปนี้แบ่งย่อยเป็น 4 กลุ่ม และสมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการเรียนการสอนแบ่งย่อยออกเป็น 6 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 5 สมรรถภาพกลุ่มย่อยใน 5 กลุ่มใหญ่ เปรียบเทียบนักเทคโนโลยีทางการศึกษากับนักการศึกษาแตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่มสมรรถภาพและสำหรับครูกับนักการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน สมรรถภาพโดยทั่วไป ในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็นปัญหาสำหรับนักเทคโนโลยีทางการศึกษาแต่มีความสำคัญต่อครู แต่สมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้จะมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะความต้องการด้านการประเมิน และรวบรวมส่วนประกอบของระบบคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการสอน ต้องการความรู้เรื่องผลกระทบของคอมพิวเตอร์ที่มีต่อสังคม เมื่อคอมพิวเตอร์เกี่ยวข้องกับนักเรียน พัฒนาการวางแผนสำหรับการใช้คอมพิวเตอร์ภายใต้การสอน ส่งเสริมการวางแผนที่มีต่อการรวมคอมพิวเตอร์เข้าในหลักสูตรการสอนของโรงเรียน ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการในห้องเรียน และใช้แหล่งข้อมูลคอมพิวเตอร์สมรรถภาพดังกล่าวมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเทคโนโลยีทางการศึกษา กับครูและนักการศึกษา แต่ระหว่างครูและนักการศึกษาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สจิวต (Stewart,1978: 618 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ The Perceived Importance of Selected Teaching Competencies for Secondary Social Studies Teacher “ มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาถึงการให้ความสำคัญแก่สมรรถภาพในการสอนของครูสังคมศึกษา โดยนักการศึกษา 4 กลุ่ม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ครูสังคมศึกษา อาจารย์ใหญ่ คีษานิเทศก์และอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูที่สอนวิธีสอนสังคมศึกษา กลุ่มละ 40 คน ให้ตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามโดยจัดลำดับสมรรถภาพทั้ง 80 อย่าง ซึ่งสามารถรวมกลุ่มจัดประเภทได้ 7 กลุ่ม ได้แก่

การสอนแบบสืบสอบ การสอนความคิดรวบยอด การกระจ่างค่านิยม การสร้างสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สื่อการเรียนการสอน และการเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มประชากร ทั้ง 4 กลุ่ม ต่อสมรรถภาพทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มครูผู้สอนสังคมศึกษาและอาจารย์ใหญ่ ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน กลุ่มสมรรถภาพที่ตัวอย่างประชากร 4 กลุ่ม มีความเห็นในด้านความสำคัญไม่แตกต่างกัน คือ การสอนแบบสืบสอบ การสอนความคิดรวบยอด การกระจ่างค่านิยม การแสดงบทบาทสมมติ และการเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ยกเว้น 2 กลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง คือ การสร้างสถานการณ์จำลอง การใช้สื่อการเรียนการสอน กลุ่มสมรรถภาพที่ทั้ง 4 กลุ่มประชากรมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านความสำคัญมากที่สุด คือ การเน้นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการสอนแบบสืบสอบ และกลุ่มสมรรถภาพที่มีความเห็นในด้านความสำคัญน้อยที่สุด คือ บทบาทสมมติ

เคนเนดี (Kennedy,1978:60 - 70 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ Competencies of Successful Teacher as Percived By School Administrators in Connecticut And Teacher Education at the University of Connecticut “ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสมรรถภาพของครูด้านต่าง ๆ และสมรรถภาพเหล่านี้จะเป็นส่วนชี้ถึงความสำเร็จในการสอนของครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และนักการศึกษา จำนวน 276 คน ในรัฐแคนเนติกัต ให้เป็นผู้ตัดสินในสมรรถภาพที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จ โดยผู้วิจัยได้เลือกตัวประกอบระดับละ 5 ตัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มประถมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพด้านการสอน (Teaching Personality)
2. อุดมการณ์ในอาชีพครู (Profesionalism)
3. ความอยากรู้อยากเห็น (Inguisitiveness)
4. ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
5. ความเสียสละ (Dedication)

กลุ่มมัธยมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพในการสอน (Teaching Personality)
2. อุดมการณ์ในอาชีพครู (Profesionalism)

3. ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
4. ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
5. ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ผู้วิจัยพบว่า

1. ครูที่ประสบความสำเร็จทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีสมรรถภาพต่างกัน
2. นักการศึกษา ครูใหญ่ มีความคิดเห็นต่างกันเกี่ยวกับสมรรถภาพ ซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการที่จะเป็นครู
3. ความคิดเห็นของนักการศึกษา ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ ไม่แตกต่างกัน เมื่อนำความคิดเห็นมาเปรียบเทียบกัน

ทุกคนมีความเห็นว่าบุคลิกภาพในการสอนของครูสำคัญมากสำหรับอาชีพครู และควรที่จะเอาองค์ประกอบทั้ง 10 ข้อนี้ไปฝึกสมรรถภาพให้กับนักการศึกษา เพื่อจะได้เป็นครูที่มีสมรรถภาพเมื่อออกมาประกอบอาชีพ และควรนำเอาสมรรถภาพเหล่านี้มาเป็นการตัดสินใจในการให้คะแนนของนักการศึกษาด้วย

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและไม่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพในการสอนของครูทั่วไป โดยครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะหรือเจตคติ และด้านทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสมรรถภาพที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูมีความรู้ในด้านวิชาชีพ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เน้นให้ครูได้พัฒนาในวิชาชีพ ให้ทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. นำเสนอข้อมูล

ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

ศึกษา เอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และเอกสารกระทรวงศึกษาธิการให้เพิ่มเติมรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรมัธยมศึกษา

ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) 2)

ตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) มีรายละเอียดของการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

1.1 สํารวจโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 117 โรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 8 กลุ่มโรงเรียน

1.2 เลือกโรงเรียนในข้อที่ 1 มาร้อยละ 50 ของแต่ละกลุ่มโรงเรียนทั้งหมดโดยจับฉลากรายชื่อจากโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ตัวอย่างประชากรโรงเรียน จำนวน 60 โรงเรียน

1.3 สุ่มตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อที่ 2 มาโรงเรียนละ 6 คน ได้ตัวอย่างประชากรจำนวน 360 คน

2. ตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์

เลือกตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่ตอบแบบสอบถาม ในข้อที่ 1.3 โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยถือเกณฑ์ครูผู้สอนที่ระบุว่า มีความต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมากที่สุด จำนวน 15 คน

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน จำนวนครู ที่เป็นตัวอย่างประชากรจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนตัวอย่าง	
		โรงเรียน	ครู
1	15	8	48
2.	16	8	48
3	14	7	42
4	14	7	42
5	18	9	54
6	17	8	48
7	15	8	48
8	10	5	30
รวม	117	60	360

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูผู้สอนในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการในการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในด้านความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติ

1.2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับลักษณะของครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ และแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ดูภาคผนวก จ)

1.3 ศึกษาแนวทางสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย กำหนดกรอบคำถาม จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ (ในข้อ 1.1 และ 1.2) มาสร้างแบบสอบถาม ข้อกระทงคำถาม เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด สำหรับครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับเรื่อง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา วิชาเอกที่ศึกษา จำนวนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่สอน และระดับชั้นที่สอน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความรู้จำนวน 21 ข้อ

ด้านคุณลักษณะ จำนวน 11 ข้อ และด้านทักษะการปฏิบัติ จำนวน 11 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ แต่ละระดับมีการให้คะแนนดังนี้

ส่วนที่ 1 สมรรถภาพที่มีของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ไทย

สมรรถภาพที่มีมากที่สุด	มีคะแนน	4
สมรรถภาพที่มีมาก	มีคะแนน	3
สมรรถภาพที่มีน้อย	มีคะแนน	2
สมรรถภาพที่มีน้อยที่สุด	มีคะแนน	1

ส่วนที่ 2 ความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพครูสังคมศึกษาในการ
สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

ต้องการมากที่สุด	มีคะแนน	4
ต้องการมาก	มีคะแนน	3
ต้องการน้อย	มีคะแนน	2
ต้องการน้อยที่สุด	มีคะแนน	1

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา
ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในด้าน ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานหลักที่เป็น
แหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร เป็นคำถามแบบปลายเปิด

3. ขั้นการปรับปรุงเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ดูภาคผนวก ก) ตรวจสอบและพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา และความชัดเจนของภาษา ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ข้อคำถามมีความครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็น แต่มีการปรับปรุงเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษาในบางหัวข้อ เช่น ประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัย ปรับเป็น ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย เป็นต้น

3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - Out) กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 12 คน คือครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทพลีลาและโรงเรียนบางกะปิ ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับตัวอย่างประชากรจำนวน 360 คน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ออกแบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ โดยการศึกษาดำรง เอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีด้วยกัน 3 ด้าน คือ 1) แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยด้านครูผู้สอน 2) แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยด้านผู้บริหารโรงเรียน 3) แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ด้านหน่วยงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร

2. ผู้วิจัยได้นำแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ดูภาคผนวก ก) ตรวจสอบและพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา

4. นำแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try - Out) กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 12 คน คือครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทพลีลาและโรงเรียนบางกะปิ ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับตัวอย่างประชากรจำนวน 15 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (1 - 20 ก.ย. 2544)

2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรโดยทางไปรษณีย์ และกำหนดให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนภายใน 15 วัน (20 ก.ย. - 30 ก.ย. 2544)

3. ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรเพื่อให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา สำหรับบางโรงเรียนที่ไม่สามารถส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยได้ ผู้วิจัยไปรับกลับด้วยตนเอง ซึ่งใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด 1 เดือน (1 - 30 พ.ย. 2544)

4. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 360 ฉบับ ได้รับกลับมา 312 ฉบับ โดยมีความสมบูรณ์ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 87 นำแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมาทั้งหมด กำหนดหมายเลขในแบบสอบถาม 312 ชุด เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลและติดตามเก็บข้อมูลในเชิงลึกอีกครั้งหนึ่ง (1 - 15 ธ.ค. 2544)

5. สุ่มตัวอย่างประชากรครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมาทั้งหมดโดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยถือเกณฑ์ครูผู้สอนที่ระบุว่า มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมากที่สุด ได้มาจำนวน 15 คน และติดต่อขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึก โดยใช้วิธีสัมภาษณ์และบันทึกเทปและจดบันทึกรายละเอียดด้วย เสร็จแล้วผู้วิจัยนำมาถอดความและเรียบเรียงสรุป (1 - 15 ธ.ค. 2544)

การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลของการวิจัยที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC+ (Statistical Package for Social Science)

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบในแต่ละด้าน} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

2. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยอาศัยเกณฑ์การให้คะแนนของ ริเคิร์ต (Likert) คือ

มากที่สุด	ให้	4
มาก	ให้	3
น้อย	ให้	2
น้อยที่สุด	ให้	1

แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ดังสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยหรือมัชฌิมเลขคณิต

$\sum fX$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนจำนวนคำตอบทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ค่าเฉลี่ยที่ได้แปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

3.56	-	4.00	หมายความว่า มากที่สุด
2.56	-	3.55	หมายความว่า มาก
1.56	-	2.55	หมายความว่า น้อย
1.00	-	1.55	หมายความว่า น้อยที่สุด

นำค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมาหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left[\frac{\sum fX}{N} \right]^2}$$

S.D.	แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทนจำนวนผู้ตอบ
f	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
X	แทนค่าของคะแนนที่กำหนดตามน้ำหนักของคำตอบ
	4, 3, 2, 1

(ประคอง กรรณสูต , 2542)

3. ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ผู้วิจัยนำมาแจกแจงเป็นความถี่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นความเรียงตามประเด็นคำถาม 3 ประเด็นเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในด้าน ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่วิเคราะห์หาค่าสถิติ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่เป็น
ปลายเปิดนำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำเสนอโดยการสรุปเป็น
ความเรียง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครู
สังกัดศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความรู้
คุณลักษณะ ทักษะการปฏิบัติ และเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังกัด
ศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ
โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบสัมภาษณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดศึกษา ที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานครผู้วิจัยส่ง
แบบสอบถาม จำนวน 360 ฉบับ ไปยังประชากรตัวอย่าง ได้รับกลับคืนมาจำนวน 312 ฉบับ
และทั้งหมดมีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 87 และครูสังกัดศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การเสนอข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอใน
ตารางที่ 2

ตอนที่ 2 การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสร้าง
สมรรถภาพของครูสังกัดศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในด้านต่าง ๆ ได้นำเสนอในตารางที่ 3 – 5

ตอนที่ 3 การเสนอแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังกัดศึกษาในการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นคำถามแบบปลายเปิด นำเสนอโดยการ
แจกแจงความความถี่

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ครูสังกัดศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพ
ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมากถึงมากที่สุด จำนวน 15 คน เกี่ยวกับแนวทางในการ
เสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังกัดศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น นำเสนอโดยการสรุปเป็นความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามสถานภาพของครู
สังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อความ	จำนวน (n=312)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	58	18.6
หญิง	254	81.4
2. อายุ		
มากกว่า 45 ปี	184	59.0
35 - 44 ปี	95	30.4
25 - 34 ปี	28	9.0
ต่ำกว่า 25	5	1.6
3. วุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	275	88.1
ปริญญาโท	34	10.9
อื่น ๆ	3	1.0
4. วิชาเอกที่ศึกษา		
สังคมศึกษา	191	61.2
ประวัติศาสตร์	76	24.3
ภูมิศาสตร์	30	9.6
อื่น ๆ	15	4.8
5. จำนวนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่สอน		
สอน 1 วิชา	232	74.3
สอน 2 วิชา	69	22.1
สอน 3 วิชา	9	2.8
สอนมากกว่า 3 วิชา	2	0.6
6. สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	122	39.1
มัธยมศึกษาปีที่ 2	93	29.8
มัธยมศึกษาปีที่ 3	63	20.1
มากกว่า 1 ระดับชั้น	34	10.8

จากตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา 312 คน
จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 254 คน คิด
เป็นร้อยละ 81.4 อายุมากกว่า 45 ปี มากที่สุด จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 วุฒิ
การศึกษามากที่สุดคือปริญญาตรี จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 88.1 วิชาเอกที่ศึกษามาก
ที่สุดคือสังคมศึกษา จำนวน 191 คิดเป็นร้อยละ 61.2 สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมากที่สุดคือ
1 วิชา จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 มากที่สุดคือ 122 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความรู้

ข้อความ	สมรรถภาพที่มี		ความหมาย	ความต้องการเสริม		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย						
1.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศก่อนสมัยสุโขทัย	2.61	0.66	มาก	3.40	0.58	มาก
1.2 สมัยสุโขทัย	2.80	0.55	มาก	3.31	0.57	มาก
1.3 สมัยอยุธยา	2.89	0.53	มาก	3.31	0.58	มาก
1.4 สมัยธนบุรี	2.83	0.56	มาก	3.30	0.57	มาก
1.5 สมัยรัตนโกสินทร์ ถึง พ.ศ. 2475	2.87	0.58	มาก	3.34	0.62	มาก
1.6 สมัยประชาธิปไตย	2.75	0.63	มาก	3.40	0.62	มาก
2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาประวัติศาสตร์	2.31	0.65	น้อย	3.24	0.60	มาก
3. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยาเพื่อการสอน	2.48	0.65	น้อย	3.21	0.62	มาก
4. ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method)	2.24	0.73	น้อย	3.62	0.54	มากที่สุด
5. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ						
5.1 การทำโครงงานประวัติศาสตร์	2.04	0.64	น้อย	3.59	0.58	มากที่สุด
5.2 การสำรวจชุมชน	2.08	0.63	น้อย	3.48	0.62	มาก
5.3 การสอนแบบบูรณาการ	2.33	0.69	น้อย	3.52	0.62	มาก
5.4 การสอนแบบสืบสอบ	2.23	0.69	น้อย	3.50	0.63	มาก
5.5 บทบาทสมมติ	2.45	0.70	น้อย	3.31	0.67	มาก
6. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์	2.26	0.64	น้อย	3.41	0.59	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ) ด้านความรู้

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความต้องการ เสริม		ความ หมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
7. ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ	2.61	0.58	มาก	3.21	0.53	มาก
8. ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันของไทย	2.83	0.56	มาก	3.21	0.55	มาก
9. ความรู้ในภาษาต่างประเทศ	1.98	0.64	น้อย	3.29	0.72	มาก
10. ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน	2.06	0.76	น้อย	3.46	0.66	มาก
11. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	2.64	0.64	มาก	3.25	0.60	มาก
12. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของไทย	2.73	0.58	มาก	3.21	0.59	มาก
รวม	2.48	0.63	น้อย	3.36	0.60	มาก

จากตารางที่ 3 ปรากฏว่าเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนมีสมรรถภาพน้อยในด้านความรู้ ในรายละเอียดมีสมรรถภาพน้อยในด้านความรู้ 11 ประเด็น ดังนี้

1. ความรู้ในภาษาต่างประเทศ
2. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนการทำโครงการประวัติศาสตร์
3. ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน
4. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนเกี่ยวกับการสำรวจชุมชน
5. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบสืบสอบ
6. ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
7. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์
8. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาประวัติศาสตร์
9. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบบูรณาการ
10. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบบทบาทสมมติ
11. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยาเพื่อการสอน

นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันของไทย ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของไทย ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ

ส่วนความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมและรายละเอียดแล้ว ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านความรู้มาก โดยเฉพาะประเด็นความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) กับประเด็นความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนโดยการทำโครงการประวัติศาสตร์ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับ
สมรรถภาพที่มีและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชา
ประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านคุณลักษณะ

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความห มาย	ความต้องการ เสริม		ความห มาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. มีความกระตือรือร้นที่เสาะหาข้อมูลทาง ประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ	2.87	0.59	มาก	3.24	0.56	มาก
2. มีความสามารถในการเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์	2.79	0.58	มาก	3.23	0.57	มาก
3. มีความเป็นเหตุเป็นผล	2.89	0.55	มาก	3.18	0.62	มาก
4. มีความภูมิใจในการสอนประวัติศาสตร์ไทย	3.13	0.61	มาก	3.20	0.66	มาก
5. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดีความ	2.77	0.56	มาก	3.23	0.58	มาก
6. ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีใจเป็นกลาง	3.14	0.52	มาก	3.15	0.68	มาก
7. มีนิสัยรักการอ่าน	3.01	0.61	มาก	3.16	0.67	มาก
8. มีความสุขและพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน	3.12	0.57	มาก	3.20	0.62	มาก
9. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.12	0.53	มาก	3.15	0.66	มาก
10. มีความสนใจที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นเอกสาร, สิ่งของ ฯลฯ	3.01	0.56	มาก	3.28	0.59	มาก
11. เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ที่มีต่อ สังคมความเป็นมนุษย์	3.21	0.56	มาก	3.23	0.62	มาก
รวม	3.00	0.56	มาก	3.20	0.62	มาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4 ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมและรายละเอียดครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากด้านคุณลักษณะ

ส่วนความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมและรายละเอียดแล้ว ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมากด้านคุณลักษณะ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านทักษะการปฏิบัติ

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความห มาย	ความต้องการ เสริม		ความห มาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. มีความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลทั้งที่เป็น ปฐมภูมิและทุติยภูมิ	2.54	0.67	น้อย	3.27	0.61	มาก
2. มีความสามารถในการใช้แหล่งการเรียนรู้ใน ชุมชนประกอบการสอน	2.52	0.68	น้อย	3.26	0.56	มาก
3. มีทักษะในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสงสัย ค้นคว้าหาความรู้	2.79	0.53	มาก	3.21	0.59	มาก
4. มีความสามารถในการใช้เอกสารทาง ประวัติศาสตร์เป็นสื่อประกอบการสอน	2.72	0.59	มาก	3.27	0.58	มาก
5. มีความสามารถในการเลือกใช้สื่ออุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาได้	2.75	0.59	มาก	3.30	0.58	มาก
6. มีความสามารถเขียนแผนภูมิชนิดต่าง ๆ แสดง ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ไทย	2.41	0.72	น้อย	3.34	0.63	มาก
7. มีความสามารถในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย	1.87	0.77	น้อย	3.59	0.62	มากที่สุด
8. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ตามลำดับเหตุการณ์	2.57	0.71	มาก	3.34	0.62	มาก
9. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการ สืบค้นข้อมูล	1.90	0.83	น้อย	3.54	0.64	มาก
10. มีทักษะในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่	2.51	0.76	น้อย	3.27	0.63	มาก
11. มีความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนแบบ ต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย	2.38	0.70	น้อย	3.44	0.62	มาก
รวม	2.45	0.68	น้อย	3.34	0.60	มาก

จากตารางที่ 5 ปรากฏว่าเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชา ประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในด้านทักษะการปฏิบัติ โดยมีสมรรถภาพน้อยในประเด็นทักษะการปฏิบัติ ดังนี้

1. ความสามารถในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ไทย
2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล
3. ความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ไทย
4. ความสามารถในการเขียนแผนภูมิชนิดต่าง ๆ แสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ไทย
5. ความสามารถในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบการสอน
6. ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ
7. ทักษะในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

นอกจากนั้นครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากในด้านทักษะการปฏิบัติ ในประเด็น การตั้งคำถามเพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยค้นคว้าหาความรู้ ความสามารถในการใช้เอกสารทาง ประวัติศาสตร์เป็นสื่อประกอบการสอน ความสามารถในการเลือกใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับ เนื้อหา และประเด็นความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ตามลำดับ เหตุการณ์

ส่วนความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมและรายละเอียด ครู สังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านทักษะ การปฏิบัติมาก โดยเฉพาะประเด็นความสามารถในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการ สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความต้องการในการ เสริมสร้างสมรรถภาพมากที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ เรียงตามลำดับความถี่มากที่สุด 5 อันดับแรก

1. บทบาทครูผู้สอน

1. ศึกษาจากตำราประวัติศาสตร์ เอกสารต่าง ๆ (57)
2. เข้าร่วมการอบรม สัมมนา ทั้งวิธีสอนใหม่ๆ และความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (37)
3. ทดลองใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย (25)
4. สนทนากับผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ไทย (18)
5. ศึกษาแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์ โบราณสถานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย (11)

2. บทบาทผู้บริหารโรงเรียน

1. มีการจัดส่งครูไปอบรมการสอนประวัติศาสตร์ (80)
2. สนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอน (20)
3. เชิญวิทยากรมาอบรมครูผู้สอน (19)
4. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการส่งครูไปศึกษาดูงานตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (19)
5. จัดหาหนังสือใหม่ๆ สำหรับครูผู้สอนอย่างพอเพียง (15)

3. บทบาทของหน่วยงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร

1. จัดโครงการ อบรม สัมมนา สำหรับครูสอนประวัติศาสตร์ (40)
2. เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ (33)
3. จัดทำสื่อเผยแพร่ เอกสาร หนังสือ ไปยังโรงเรียนต่างๆ (29)
4. จัดทัศนศึกษาตามแหล่งประวัติศาสตร์ (21)
5. เตรียมจัดวิทยากรรับเชิญตามโรงเรียนต่าง ๆ (13)

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำเสนอโดยการสรุปเป็นความเรียง

2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ควรศึกษาจากตำราเอกสารต่าง ๆ ควรเข้าร่วมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับความรู้ประวัติศาสตร์ไทย และเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ หรือกับเพื่อนครูด้วยกัน ประเด็นการสอน ควรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ และควรนำเอาเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การทำผังความคิด ประเด็นการจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ควรนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาใช้สอนประวัติศาสตร์ และประเด็นการผลิตสื่อและเทคโนโลยีการสอน ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตสื่อและเทคโนโลยีการสอนโดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์มาช่วยสอน เป็นต้น

2.2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในประเด็นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ควรให้ครูไปอบรม สัมมนา ตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดเกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ควรให้ครูไปทัศนศึกษาตามแหล่งการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ควรจัดหนังสือประวัติศาสตร์ไทยให้พอเพียงสำหรับการศึกษาค้นคว้า ประเด็นการส่งเสริมการใช้แหล่งวิทยากรในการสอนประวัติศาสตร์ไทย ควรสนับสนุนให้ครูศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ และประเด็นการผลิตสื่อและเทคโนโลยีในการสอนประวัติศาสตร์ไทย ควรสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

2.3 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร ในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานหลักด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร ในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในประเด็นการให้ความรู้ ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ควรจัดอบรม สัมมนาให้แก่ครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ควรพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลใหม่ ๆ ทางประวัติศาสตร์ให้กับครูผู้สอน ควรเผยแพร่ถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่สะดวกและถูกต้อง และประเด็นการจัดบริการแหล่งวิทยากร ควรให้ความรู้ตามแหล่งวิทยากรต่าง ๆ หรือจัดวิทยากรบรรยายตามแหล่งวิทยากรต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ 2) ศึกษาความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ 3) ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 360 คน ซึ่งได้จากสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) กลุ่มนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มที่สองเป็นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน ได้จากสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการศึกษสมรรถภาพและความต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ จำนวน 43 ข้อ และเป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 360 ชุด และได้รับกลับคืนมาจำนวน 312 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเสนอข้อสรุปในรูปตารางประกอบคำอธิบาย และคำถามปลายเปิดนำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ ส่วนการสัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ได้สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ที่มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมากถึงมากที่สุด จำนวน 15 คน คำถามมีลักษณะปลายเปิดเสร็จแล้วนำมาสรุปเป็นความเรียงตามประเด็นคำถาม 3 ประเด็น

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 ด้านความรู้ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในด้านความรู้ โดยสมรรถภาพน้อยด้านความรู้มี 11 ประเด็น ดังนี้

1. ความรู้ในภาษาต่างประเทศ
2. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนการทำโครงการประวัติศาสตร์
3. ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน
4. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนเกี่ยวกับการสำรวจชุมชน
5. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบสืบสอบ
6. ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
7. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์
8. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาประวัติศาสตร์
9. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบบูรณาการ
10. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบบทบาทสมมติ
11. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยาเพื่อการสอน

ส่วนสมรรถภาพด้านความรู้ที่มีอยู่มาก ได้แก่ ประเด็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันของไทย ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของไทย ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และความรู้เกี่ยวกับสังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ

1.2 ด้านคุณลักษณะ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากในด้านคุณลักษณะทุกคุณลักษณะ

1.3 ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในด้านทักษะการปฏิบัติ โดยมีสมรรถภาพน้อยด้านทักษะการปฏิบัติ 7 ประเด็น ดังนี้

1. ความสามารถในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล
3. ความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
4. ความสามารถในการเขียนแผนภูมิชนิดต่าง ๆ แสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ไทย
5. ความสามารถในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบการสอน
6. ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นปฐมภูมิ และทุติยภูมิ
7. ทักษะในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

ส่วนสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติที่มีอยู่มาก ได้แก่ ประเด็น ทักษะในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ค้นคว้าหาความรู้ ความสามารถในการใช้เอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นสื่อประกอบการสอน และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ตามลำดับเหตุการณ์

2. ความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาเห็นว่าตนเองมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านความรู้มากโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) กับความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนโดยการทำโครงงานประวัติศาสตร์ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมากที่สุด

2.2 ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านคุณลักษณะมากทุกประการ

2.3 ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติมาก โดยเฉพาะทักษะในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชา

ประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งทักษะการปฏิบัติดังกล่าวครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมากที่สุด

3. แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ครูผู้สอน

3.1.1 ศึกษาจากตำราประวัติศาสตร์ และเอกสารต่าง ๆ

3.1.2 อบรม สัมมนา เกี่ยวกับความรู้ประวัติศาสตร์ไทย วิธีสอนแบบต่าง ๆ และความรู้ในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ในการสอน

3.1.3 ทดลองใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย

3.1.4 สนทนากับผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์

3.1.5 ศึกษาแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ต่าง ๆ

3.2 ผู้บริหารโรงเรียน

3.2.1 ส่งครูไปอบรมการสอนประวัติศาสตร์

3.2.2 สนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

3.2.3 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน

3.2.4 สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการส่งครูไปศึกษาดูงานตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

3.2.5 จัดหาหนังสือใหม่ ๆ สำหรับครูผู้สอนอย่างพอเพียง

3.3 หน่วยงานหลักด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร

3.3.1 มีการจัดโครงการอบรม สัมมนา สำหรับครูสอนประวัติศาสตร์

3.3.2 เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้

3.3.3 เผยแพร่ตำรา เอกสารต่าง ๆ รวมถึงแหล่งสืบค้นข้อมูล ไปยังโรงเรียน

3.3.4 จัดทัศนศึกษาตามแหล่งประวัติศาสตร์

3.3.5 เตรียมจัดวิทยากรรับเชิญตามโรงเรียนต่าง ๆ

อภิปรายสรุป

1. สมรรถภาพที่มีของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยอภิปรายเป็นด้าน ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในประเด็นต่อไปนี้ 1) ความรู้ในภาษาต่างประเทศ 2) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนการทำโครงงานประวัติศาสตร์ 3) ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน 4) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนเกี่ยวกับการสำรวจชุมชน 5) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบสืบสอบ 6) ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 7) ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ 8) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาประวัติศาสตร์ 9) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบบูรณาการ 10) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบบทบาทสมมติ 11) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยาเพื่อการสอน การที่ครูมีความคิดเห็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าความรู้ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นความรู้ใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งครูต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ให้สมกับเป็นครูประวัติศาสตร์ในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะความรู้ในภาษาต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนการทำโครงงานประวัติศาสตร์ ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนเกี่ยวกับการสำรวจชุมชน แต่สมรรถภาพด้านความรู้บางอย่างซึ่งถือว่าเป็นความรู้ใหม่ เช่น ประเด็น ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาประวัติศาสตร์ กับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยาเพื่อการสอน ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่เห็นความสำคัญของสมรรถภาพด้านความรู้ดังกล่าวที่สามารถนำมาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ดังนั้นครูสอนประวัติศาสตร์ควรให้ความสนใจในวิชาที่พหุมากขึ้นเพื่อประสิทธิภาพในการสอนได้ดียิ่งขึ้น

ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากทุกคุณลักษณะ โดยเฉพาะการเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่มีต่อสังคมความเป็นมนุษย์ การมีใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีใจเป็นกลาง และมีความภูมิใจในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญมากสำหรับที่ทำให้การสอนประวัติศาสตร์มีประสิทธิภาพ เพราะคุณลักษณะดังกล่าว ครูผู้สอนเป็นตัวอย่างที่สำคัญในการถ่ายทอดและพัฒนาความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ จึงเป็นสิ่งที่น่ายินดีที่ครูสังคมศึกษาที่สอนประวัติศาสตร์มีคุณลักษณะดังกล่าว

ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย โดยเฉพาะความสามารถในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล อาจเป็นเพราะว่าเป็นทักษะใหม่สำหรับการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษาและยังไม่มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งที่ในปัจจุบันคอมพิวเตอร์ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญมากที่นำมาใช้ เป็นผู้ช่วยครูทั้งด้านสืบค้นข้อมูล และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ยังขาดทักษะนี้ ส่วนในประเด็นการนำเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีสมรรถภาพน้อย สอดคล้องกับสมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่มีสมรรถภาพน้อย เช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าครูสอนประวัติศาสตร์อาจยังใช้วิธีสอนเพียงไม่กี่วิธี ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูสังคัมศึกษาที่วิชาสอนประวัติศาสตร์ต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการสอนที่หลากหลาย

สำหรับสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากมีด้วยกัน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ค้นคว้าหาความรู้ 2) ความสามารถในการเลือกใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา 3) ความสามารถในการใช้เอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นสื่อประกอบการสอน 4) ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ตามลำดับเหตุการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทักษะการปฏิบัติที่กล่าวมาเป็นทักษะเบื้องต้นสำหรับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ที่ครูนำมาใช้ในการเรียนการสอนอยู่แล้ว และมีข้อสังเกตว่าทักษะการปฏิบัติทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าว มีความเชื่อมโยงกับสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ได้แก่ มีสมรรถภาพในประเด็น มีความกระตือรือร้นที่เสาะหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความสามารถในการเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดีความ และมีนิสัยรักการอ่าน เป็นต้น

2. ความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยอภิปรายเป็นด้าน ๆ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงความคิดเห็นว่า ตนเองมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านความรู้มาก และมีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประการ คือครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพมากที่สุด ประเด็นความรู้เกี่ยวกับวิธี

สอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) และประเด็นความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนประวัติศาสตร์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 :3) ที่มีคำสั่งประกาศให้ครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยนำเอาวิธีการทั้ง 2 ไปใช้สอนแก่นักเรียน เพื่อต้องการให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นคนมีเหตุมีผล สามารถนำเอาความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูสังคมนศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าการนำเอาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) กับความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนประวัติศาสตร์ โดยการทำโครงการประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2539:189) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสำคัญของการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ครูควรนำวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ซึ่งเป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนได้เสาะแสวงหาความรู้ จากการค้นคว้าด้วยตนเอง และยังคงสอดคล้องกับ เพราพรหม โกมลมาลย์ (2526:35 - 37) ที่กล่าวว่า การสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ต้องฝึกให้เด็กรู้จักคิด โดยการให้แสดงความคิดเห็น อภิปราย แสดงเหตุผล วิเคราะห์ วิจารณ์ และครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ประกอบการสอน

2.2 ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมนศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมากทุกประการ และมีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประการ ประเด็นแรก คือ ความสนใจที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร , สิ่งของ ฯลฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูสังคมนศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเห็นว่า การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในยุคปัจจุบัน นั้นครูผู้สอนมีความรู้เฉพาะเนื้อหาที่มีอยู่ในตำราอย่างเดียวไม่ได้ เพราะจะทำให้นักเรียนอาจเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน และการที่จะน่านักเรียนไปเรียนหรือศึกษาจากสถานที่จริงก็อาจค่อนข้างที่จะลำบากพอสมควรมีการติดขัดหลายขั้นตอน รวมทั้งด้านความปลอดภัยของนักเรียน ดังนั้นหากครูผู้สอนมีปัญหาดังกล่าว สิ่งหนึ่งที่ครูสังคมนศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์อาจนำมาใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ จะต้องมีความสนใจที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งของ ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถทำให้นักเรียนได้เห็นของจริง ซึ่งสอดคล้องกับ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2543: 3) ที่กล่าวว่า การที่จะสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนจะต้องเป็นนักเก็บสะสมรวบรวมของเก่า ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบในการสอนในชั้นเรียนและประเด็นที่สอง คือ การมีความกระตือรือร้นที่จะเสาะหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งความกระตือรือร้นในการสะสมข้อมูลเป็นคุณลักษณะที่ครู

สอนวิชาประวัติศาสตร์ควรมี และยังต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ดนัย ไชโยธยา (2534: 124) กล่าวว่าไว้ว่าครูสอนประวัติศาสตร์ต้องค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ทางประวัติศาสตร์อยู่เสมอ รวมทั้งนักประวัติศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญการสอนหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้ วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 7-8) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะครูสอนประวัติศาสตร์ไทยในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรติดตามหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ให้ความสำคัญในการกระตือรือร้นที่จะเสาะหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เพราะขึ้นอยู่กับการค้นพบหลักฐานใหม่ ๆ ดังนั้นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย นอกจากจะมีความแม่นยำในเนื้อหาแล้ว ยังจะต้องติดตามข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการค้นพบข้อมูลใหม่ ๆ ทางประวัติศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

2.3 ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพมาก และมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ประเด็นแรก คือ ความสามารถในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย จะเห็นได้ว่าครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป CAI สามารถที่จะสร้างความสนใจให้กับนักเรียนเป็นทางเลือกอีกอย่างหนึ่ง ประกอบกับขณะนี้แต่ละโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ประเด็นที่สอง คือ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความตระหนักว่าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ มนุษย์สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้กันได้ง่ายดายและรวดเร็ว ความรู้ข่าวสารข้อมูลเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นความสามารถในการสืบค้นข้อมูลจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น และประการสุดท้าย คือ ความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ ดนัย ไชโยธยา (2534: 122) ได้กล่าวไว้ว่า ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์จะต้องรู้จักวิธีการสอนหลาย ๆ แบบ จะเห็นได้ว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความตระหนักถึงการนำเอาเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสมัยอดีตการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ไทย ครูส่วนมากมักจะสอนตามตำราดังที่ ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม (2543: 9) กล่าวว่านักเรียนไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนครุมีบทบาทสำคัญ จึงทำให้การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในอดีตที่ผ่านมา

มาไม่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นหากครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ได้นำเอาเทคนิค วิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 ที่ได้กล่าวถึง ครูผู้สอนจะต้องให้นักเรียนมีบทบาทเป็นสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงนักเรียนเสมอ

3. แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

3.1 ด้านครูผู้สอน

ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นว่า ครูผู้สอนเองควรมีบทบาทในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ดังนี้ 1) การศึกษาจากตำราประวัติศาสตร์ และเอกสารต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิม มลิลลา (2523: 137 -138) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการที่จะเป็นครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ดีได้นั้นครูจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากหนังสือ เอกสารหลาย ๆ ประเภท เช่น เอกสารการศึกษา เอกสารวิจัยการศึกษา เอกสารการค้นคว้า และวิจัยทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ เอกสารวิชาการรายเดือน รายปักษ์ และรายสัปดาห์ ฯลฯ และ สุทิน สมองผัน (2542: 101) แสดงความคิดเห็นว่า ครูสังคัมศึกษาเองจะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาด้วยการอ่านหนังสือหรือวารสารประวัติศาสตร์ 2) การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับความรู้ประวัติศาสตร์ไทย วิธีสอนแบบต่าง ๆ และความรู้ในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ในการสอน ซึ่งการมีโอกาสเข้ารับการอบรม สัมมนา ถือเป็นแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ดนัย ไชยโยธา (2534: 122) ได้กล่าวไว้ว่าครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ต้องได้รับการอบรม สัมมนา ในด้านศิลปะวิธีสอน และเทคนิควิธีสอน และ 3) นำวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้สอนประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพราะการสอนประวัติศาสตร์ในแนวใหม่ กรมวิชาการ (2543:189) กำหนดให้ครูนำเอาวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์จึงต้องพยายามค้นคว้า ปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่ตลอดเวลา

3.2 ด้านผู้บริหารโรงเรียน

ครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน ควรมีบทบาทในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ คือ 1) ส่งครูไปอบรมการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 2) สนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และ 3) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน ซึ่งแนวทางดังกล่าว เป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนกับครูผู้สอน ถือว่าเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับครูสอนประวัติศาสตร์ให้เกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการส่งครูไปอบรมการสอนประวัติศาสตร์ ซึ่งประเด็นดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพต่อครูผู้สอนเองที่ครูจะต้องไปอบรม สัมมนาทั้งวิธีสอนใหม่ ๆ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย และสอดคล้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร ในการเสริมสร้างสมรรถภาพครูสังคัมศึกษาในการสอนประวัติศาสตร์ ต้องจัดโครงการอบรม สัมมนาสำหรับครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนครูไปอบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ให้กับตนเองเพื่อประสิทธิภาพการสอนจะได้ดียิ่งขึ้น

3.3 ด้านหน่วยงานหลักด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร

ครูสังคัมศึกษาที่สอนที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นว่า กรมศิลปากรควรมีบทบาทในการเสริมสร้างสมรรถภาพครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ คือ 1) มีการจัดโครงการอบรม สัมมนาสำหรับครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานดังกล่าวมีบทบาทด้านการศึกษาน้อยเกินไป ทั้งที่พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนด ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนบุคลากรของกรมศิลปากรมีจำนวนน้อย จึงไม่สามารถที่จะจัดอบรม สัมมนา ได้บ่อยครั้ง 2) เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งครูสังคัมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นว่ากรมศิลปากรเป็นแหล่งสำหรับค้นคว้าหาความรู้ด้านประวัติศาสตร์ได้ดีที่สุด และ 3) เผยแพร่ตำรา เอกสารต่าง ๆ รวมถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้องไปยังโรงเรียน ต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวควรเผยแพร่ข้อมูลใหม่ ๆ ทางประวัติศาสตร์ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อครูสามารถนำมาสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งข้อมูลในตำราเรียนอาจไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง อาจทำให้ประวัติศาสตร์ถูกบิดเบือนได้ กรมศิลปากรเป็นแหล่งของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นควรที่จะเผยแพร่ตำรา เอกสารต่าง ๆ รวมถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้องไปยังโรงเรียน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สำหรับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

1.1 ควรมีการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านความรู้ คุณลักษณะ ทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการนำเอาเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอน โดยเฉพาะการสอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) การทำบทเรียนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และการมีความกระตือรือร้นที่จะเสาะหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

1.2 ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

1.3 ควรเข้ารับการอบรม สัมมนา เพิ่มเติมความรู้อย่างสม่ำเสมอ

2. สำหรับสถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 ควรมีการเตรียมการผลิตครู ที่มีความสามารถในการสอนทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะ

2.2 สถาบันผลิตครูควรร่วมมือกับกรมศิลปากร จัดโครงการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยทั้งด้านเนื้อหา และทักษะวิธีการสอนแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรมีการติดตาม และประเมินผล สมรรถภาพด้านการสอนของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยเพื่อจะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางพัฒนาครูและเสริมสร้างสมรรถภาพครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดอบรมในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

2. ควรมีการศึกษาในรูปแบบของการวิเคราะห์ ติดตามการประเมินผลของการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ภายหลังจากที่มีการอบรม สัมมนา ว่าได้ผลเพียงใด

รายการอ้างอิง

- กมล สุคประเสริฐ และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง **การศึกษาศมรรถภาพของครูประถมศึกษาคือต้องการ**. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2526.
- เกษมา สารสมุทร. **ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- กาญจนา ศรีสวัสดิ์. **สอนประวัติศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างไรจึงน่าสนใจ**. **วารสารศึกษาศาสตร์**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ปีที่ 6 ฉบับ 15 -16 (ส.ค. 2532 – มี.ค. 2533) : 17 - 20.
- กฤษณวรรณ กิติผดุง. **ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ขจร สุขพานิช. **ปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และแนวทางแก้ไข**. **วารสารประวัติศาสตร์**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542 : 8.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. **สมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์**. เอกสารสอนชุดวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร: ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2527.
- เฉลิม มลิลดา. **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2523.
- เฉลิม มลิลดา. **ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์วิชาพฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์และวิชาประวัติศาสตร์ กับผลการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.
- ชาติชาย พณานานนท์. “ประวัติศาสตร์คืออะไร “**ในปรัชญาประวัติศาสตร์** ชาญวิทย์ เกษตรศิริ , สุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ), กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.
- ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. “ **แนวโน้มในการจัดการฝึกหัดครู “** **ครูปริทัศน์ 1** (พฤษภาคม 2519)
- दनัย ไชยโยธา. **หลักการเรียนการสอนในสถาบันศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์, 2534.

- ดิศพร ศรีสวัสดิ์. **ความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- แกมสุข นุ่มนนท์. "ประวัติศาสตร์"ในปรัชญาประวัติศาสตร์. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ สุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิษณุ, 2523.
- ธิดา สาระยา. **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2539.
- นาตยา ภัทรแสงไทย. **ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์, 2525.
- นิตี เอียวศรีวงศ์ และคณะ. **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. **หลักการและกระบวนการเรียนประวัติศาสตร์ . การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2543. (อัดสำเนา).
- ประคอง กรวรรณสุต. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2542.
- ประนอม เดชชัย. **เสริมทักษะการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยาและคณะ. **การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- พลาดิษฐ์ สิทธิธัญกิจ. **ชี้ครูไทยสอนประวัติศาสตร์ผิดวิธีมานานได้แค่ความบันเทิงแต่ไม่เกิดสำนึกรักชาติ**. **เดลินิวส์** (13 พฤศจิกายน 2543): 12.
- พิทยา ว่องกุล. **ไทยยุควัฒนธรรมทาส**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2541.
- พจนมาลย์ เพ็งปาน. **สัมภาษณ์**, 15 สิงหาคม 2544.
- พลับพลึง คงชนะ. **กระแสศรัทธาพระสุพรรณกัลยา : ปรัชญาการณที่สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์**. **วารสารประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**, 2542: 1 - 11.
- เพราพรณ โกมลมาลย์. **การสอนประวัติศาสตร์ในหลักสูตรประถมศึกษา**. **วารสารพัฒนาหลักสูตร**. (ส.ค. 2526): 35 – 37.

มาตยา อิงคนารถ. **ประวัติศาสตร์นิพนธ์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.

เยาวภา เสี่ยวเพ็ญวงษ์. สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2544.

รัชนี ขวัญบุญจันทร์. **“สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา”**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

ละออทอง อัมรินทร์รัตน์. **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในประวัติศาสตร์ไทย**.

เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง “การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่สนองการปฏิรูปการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย”. สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: 2543. (อัดสำเนา)

ลาวัณย์ วิทยาวุฑฒิกุล และคณะ. **คู่มือการสอนประวัติศาสตร์ไทย ส 028 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2543.

ลาวัณย์ วิทยาวุฑฒิกุล. **การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

วไลรัตน์ พุกนานนท์. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544.

วลัย พานิช. **ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการสอนประวัติศาสตร์**. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่สนองการปฏิรูปการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย”. สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: 2543. (อัดสำเนา)

วนิดา วุฒิสถิตย์. **พัฒนาการของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

วาสนี นารถเจริญกิจ. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544.

วิชัย ต้นศิริ. **คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

วิชัย ต้นศิริ. **เปิดแนวสอนประวัติศาสตร์เน้นวิเคราะห์ – เปรียบเทียบ. บ้านเมือง (3 กุมภาพันธ์ 2543) : 6.**

วินัย พงศ์ศรีเพียร. **ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย**. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

วันทนีย์ ดันทวุฒโท. สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544.

วันเพ็ญ วรรณโกมล. การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.

วรรณภา วุฒทะกุล. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2544.

ศิริรัตน์ นีละคุปต์ และคณะ. "สรุปผลการวิจัยและการสัมมนาของโครงการปฏิรูปการฝึกหัดครูชนบทบุรี". โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.

ศรีศักดิ์ วลลิโถม. ศธ.ปรับสอนวิชาประวัติศาสตร์ใหม่ไม่สอนท่องจำให้เชื่ออย่างมีเหตุผล.

ผู้จัดการ (13 มิถุนายน 2543): 5.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่วก.1085/2542 เรื่อง เพิ่มเติมรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.

(อดสำเนา).

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่วก. 1084/2542 เรื่อง ให้ผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร:กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.

(อดสำเนา).

ศึกษาธิการ, กระทรวง. วิชาการ, กรม. พัฒนาหนังสือ, ศูนย์. รายงานการสัมมนาโต๊ะกลมเรื่องทิศทางการพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย , 2539 .

สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง"การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่สนองการปฏิรูปการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย".

กรุงเทพมหานคร: 2543.

สืบแสง พรหมบุญ. " สถานะของวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ". ในสถานะของวิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน: เอกสารสัมมนาประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย , 2523 .

สืบแสง พรหมบุญ. "ปรัชญาประวัติศาสตร์". ในปรัชญาประวัติศาสตร์. บรรณาธิการโดยสุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ศิลปศาสตร์, คณะ. ศิลปศาสตร์, สาขาวิชา. เอกสาร

ประกอบการสอนชุดวิชา 10201 ประวัติศาสตร์ไทย หน่วยที่ 1 – 8

กรุงเทพมหานคร: 2540.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. บัณฑิตศึกษา, คณะ. ศึกษาศาสตร์, สาขาวิชา. **ประมวล
สาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 4 – 8.**

กรุงเทพมหานคร: 2537.

สุจิตรา จันทรวินาศ. **การศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูประจำกลุ่มการศึกษานอก
โรงเรียนสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามการรับรู้ของตนเองผู้ดำเนินงาน
และนักศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกระบบ คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุทิน สอนองมัน. บทความเวทีครู. **วารสารวิทยาจารย์** ปีที่ 96 ฉบับที่ 10 (ต.ค. 2540): 100 –
103.

สุธรรมมา บุญภักดี. สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2544.

สุภาพวรรณ พวงจันเพชร. **กิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยประวัติศาสตร์
สมัยอยุธยา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุภัทร สุขสมบุญ. สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544.

สุภัทรดิศ ดิศกุล,ม.จ. สถานภาพวิชาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน, “**ในสถานะของวิชา
ประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน**”. กรุงเทพมหานคร: สมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย
, 2523.

สันต์ ธรรมบำรุง. การสอนสังคมศึกษา . **เอกสารการนิเทศการศึกษา** .ฉบับที่ 221 .

กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2522.

อนงค์นาถ วงศ์อัครางกูร. **สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์.**
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.

อวยพร ม่วงอากาศ. สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544.

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Bank, J.C. Megee Bank,C.A.and Clegg,A,JR.**Teaching Stratgies for the Social Studies Decision Making and Citizen Action Fifty Edition** . New York : Addison Wesley Longman , 1999.

Coker,Homer. "Identifying and Mearring Teacher Competencies: The Carroll Country Project." *Journal of Teacher Education* 27(Spring 1976)

Commager,Henry Steele.**The Nature and the study of History**.Ohio:Charles E.Merrill Book,Inc.,1966.

Good, Carter V. **Dictionary of Education**. New York : McGraw – Hill Book Company, 1973.

Kenendy, Gerard Joseph. " Competencies of Successful Teachers as Perceived by School Administrators in Connecticut and Teacher Education at the University of Connecticut." **Dissertation Abstracts Internation**.38: 10 (April 1978): 6070 – A.

Krug, Mark H. **History and the Socail Sciences**.Waltham, Mass: Blaisdell Publishing Company,1967.

Home, S. **Teaching the Social Science and History in Secondary School** . Social Science Education Consortium , Inc . Belmont , 1996.

<http://www.glasnet.ru/~euroclio/malteski12.html> .(cited 9 October 2001). **Various Skills in the Teaching and Learning of History** .

<http://www.emporia.edu/socsci/journal/about.htm>.(cited 9 October 2001). **Teaching Histoty : About the Journal**.

<http://www.theaha.org/pubs/Steeves.html>.(cited 9 October 2001). **Working Together to Strengthen History Teaching** .

Norman R. Dodl. " **Selecting Competency Outcomes for Teacher Education** ", *Journal of Teach Education* 24 Fall,1973.

Scheffler, Frederick Lawrence, " **The Identiflcation of Computer Competencies Needed by Public School Teachers**." **Dissertation Abstract International**. 58 (February 1998) : 145 - A.

Stewart, Merolyn Marie. “ The Perceived Importance of Selected Teaching Competencies For Secondary Social Studies Teachers.”**Dissertation Abstracts International**. 38: 2 (August 1977): 618 – A.

Ward, Paul.” The Awkward Social Science: History.” in **Social Science in the School**. I. Morrisett and W. Stevens, eds., New York: Holt Rinehart, and Winston, Inc., 1971.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล   ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร. นาดยา ปิรันธนานนท์   ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ละออทอง อัมรินทร์รัตน์   คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

กลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง

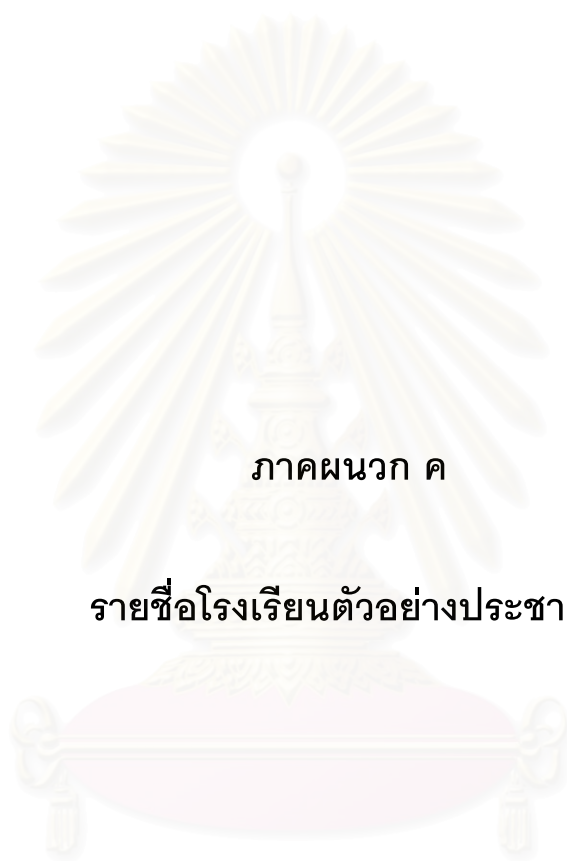
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง

1. โรงเรียนเทพลีลา
2. โรงเรียนบางกะปิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร

กลุ่ม 1

1. มัธยมวัดเบญจมบพิตร
2. วัดราชาธิวาส
3. โยธินบูรณะ
4. ราชวินิต มัธยม
5. เบญจมราชาลัย
6. มัธยมวัดมกุฏกษัตริย์
7. วัดราชบพิธ
8. สตรีวิทยา

กลุ่ม 2

1. สตรีวัดมหาพฤฒาราม
2. เทพศิรินทร์
3. สายปัญญา
4. เจ้าพระยาวิทยาคม
5. นนทรีวิทยา
6. ยานนาเวศวิทยาคม
7. วัดสุทธิวราราม
8. ศรีสุริโยทัย

กลุ่ม 3

1. สามเสนวิทยาลัย
2. ฤทธิยะวรรณาลัย
3. ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
4. ดอนเมืองจตุรจินดา
5. สारวิทยา
6. หอวัง
7. สตรีวิทยา 2

รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร (ต่อ)

กลุ่ม 4

1. พระโขนงพิทยาลัย
2. กุณนทีรุทธารามวิทยาคม
3. มัธยมวัดธาตุทอง
4. สายน้ำผึ้ง
5. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
6. ศรีพฤฒา
7. ประชากราชฎีรุฎีอุปถัมภ์

กลุ่ม 5

1. บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
2. มัธยมวัดบึงทองหลาง
3. เศรษฐบุตธบบำเพ็ญ
4. สตรีเศรษฐบุตธบบำเพ็ญ
5. พรตพิทยพยัต
6. เทพศิรินทร์ร่วมเกล้า
7. นวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
8. เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

กลุ่ม 6

1. บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2
2. โปธิสารพิทยากร
3. นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
4. ชีโนรสวิทยาลัย
5. สตรีวัตรระมั่ง
6. สุวรรณารามวิทยาคม
7. วิมุตยารามพิทยากร

รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร (ต่อ)

8. มัชฌิมวัดดุสิตาราม
9. ทวีธาภิเศก

กลุ่ม 7

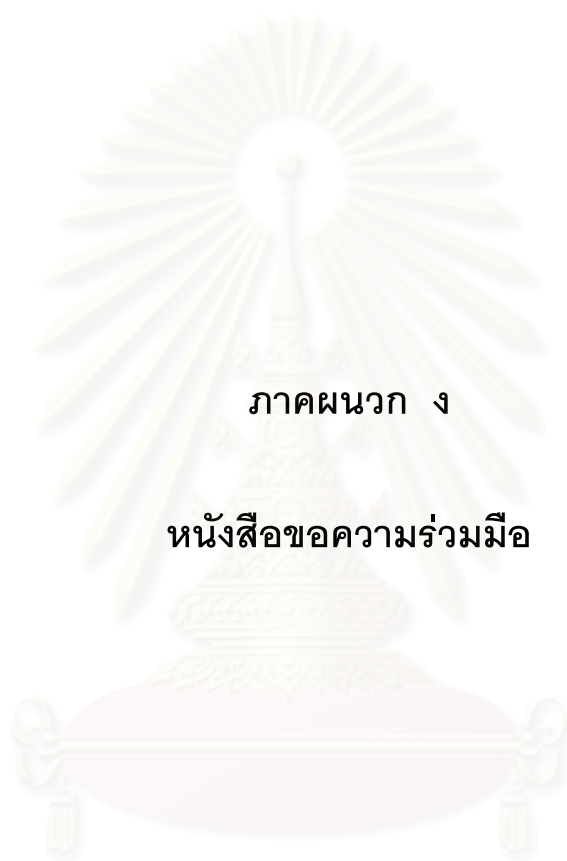
1. วัดอินทาราม
2. ศึกษานารี
3. ศึกษานารีวิทยา
4. รัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน
5. บางปะกอกกวิทยาคม
6. อีสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
7. วัดราชโอรส
8. มัชฌิมวัดสิงห์

กลุ่ม 8

1. วัดประดู่ในทรงธรรม
2. วัดนवलนรดิศ
3. สตรีวัดอัปสรสวรรค์
4. ปัญญาวรคุณ
5. มัชฌิมวัดหนองแขม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความร่วมมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)1630

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพนล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวิช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)1629

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิณฑนานนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวิช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)1628

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

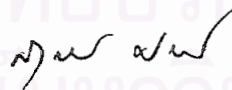
เรียน อาจารย์ละออทอง อัมรินทร์รัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวิช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)1627

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวัช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายทวัช บุญแสง ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)1627/1

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๑ กันยายน 25๔๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน อธิบดีกรมสามัญศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวัช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาศมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายทวัช บุญแสง ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)1632

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางกะปิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวิช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาศมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายทวิช บุญแสง ได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)1631

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

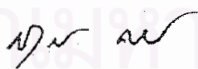
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายทวัช บุญแสง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายทวัช บุญแสง ได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ศธ 0812/

4882

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

" กันยายน 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายทวิช บุญแสง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชา
ประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ในการนี้ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนของท่าน จำนวน 6 คน

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาเห็นว่า การวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์
ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบันและอนาคตตลอดจนเป็นแนวทางในการอบรม
เพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

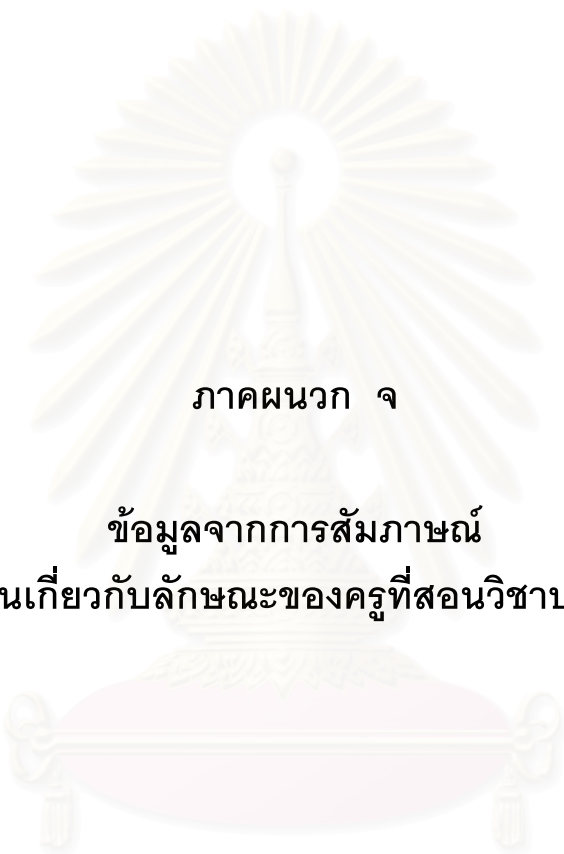
(นายเฉลิมชัย รัตนประยูร)

ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาฯ

โทร. 0-2281-9996-7 ต่อ 108, 109

โทรสาร 0-22823834 ต่อ 113-116

ภาคผนวก จ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย

วรรณภา วุฒฑะกุล (สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทย
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนประวัติศาสตร์
3. มีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต
4. ใฝ่รู้ตลอดเวลา อ่านหนังสือทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
5. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดีความ
6. ความเป็นกลางอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล
7. มีความสามารถในการประยุกต์การสอนในเนื้อหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
8. มีทักษะในการนำพานักเรียนไปนอกสถานที่

สุธรรมมา บุณภักดี (สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย ตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึง ปัจจุบัน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการสังคมศาสตร์ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์
3. มีความรู้ในการสอนแบบบูรณาการ
4. มีความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบัน
5. มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์การใช้อินเทอร์เน็ต
6. มีความรู้ในภาษาต่างประเทศ
7. มีความขยันในการศึกษาค้นคว้า อ่านมาก
8. สมาร์ท เก่ง ฉลาด มองกว้าง ใจกว้าง
9. เป็นคนรู้รอบ รอบรู้
10. วิพากษ์วิจารณ์เก่ง
11. เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์
12. มีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่างพูด คุยสนุก อารมณ์ดี
13. มีความสามารถในการนำวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้สอนประวัติศาสตร์
14. มีความสามารถในการเชื่อมโยงเรื่องราวทั้งในอดีต ปัจจุบัน
15. มีทักษะในการนำพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

วไลรัตน์ พุกนานนท์ (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย
2. มีความรู้ในสาขาสังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ มานุษยวิทยา
3. มีความรู้ในการสอนแบบบูรณาการ
4. มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์
5. ติดตามข่าวเกี่ยวกับการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทางประวัติศาสตร์อยู่เสมอ
6. เป็นคนไม่ยึดติดกับความรู้เดิม ๆ
7. มีความรู้เกี่ยวกับข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน
8. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. มีความสามารถในการประยุกต์การสอนประวัติศาสตร์ให้น่าสนใจ
10. สามารถนำเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนประวัติศาสตร์

พจมาลย์ เพ็งปาน (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนโดยละเอียด แม้ว่าจะยังไม่รู้ ก็ต้องค้นคว้าหาความรู้มาให้ได้ ครูที่มีความรู้จะเป็นแหล่งข้อมูลให้นักเรียนได้ดี
2. มีความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ทั่วไปอย่างดี เพราะจะทำให้เป็นคนทันสมัย รู้เท่าทันเหตุการณ์
3. มีบุคลิกดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย กระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน ตรงต่อเวลา เข้าใจนักเรียน บุคลิกเช่นนี้ จะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์มีเนื้อหาที่สนุกสนาน ไม่ใช่มีเนื้อหาที่น่าเบื่อหน่ายอย่างที่เข้าใจกันผิด ๆ
4. ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ควรมีวิธีการสอนใหม่ ๆ นอกเหนือจากการบรรยาย วิธีการสอนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทุก ๆ ด้าน เช่น คุณภาพดนตรี วีดีโอ ไปทัศนศึกษา ได้ว่าที่ ครูผู้สอนจึงควรนำเทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียน

วาสนี นารถเจริญกิจ (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศาสตร์อื่น ๆ

3. มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์
5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และผู้อื่น
6. มีนิสัยรักการอ่าน
7. มีความสนใจในวิชาประวัติศาสตร์ไทย พร้อมทั้งจะถ่ายทอดให้กับนักเรียน

สุภัทร สุขสมบุญ (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความรู้อย่างกว้างขวาง รวมถึงศาสตร์สาขาอื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง สังคมวิทยา ฯลฯ
2. มีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษ
3. มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าหาข้อมูล
4. เป็นผู้นำทางความรู้ ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน เพราะจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจารณ์ การตีความ ตลอดจนการบันทึกเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่ได้จากประสบการณ์เรียนรู้
5. ควรมีทักษะปฏิบัติในการสอน โดยการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้ ช่างสังเกต กล้าซักถาม มีความพร้อมในการรับข้อมูล และรู้จักยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภายหลัง

วันทนีย์ ตันทวุฒโท (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง
2. มีความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาอื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ
3. มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล
4. มีความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ
5. ต้องศึกษาข้อมูลตลอดเวลา ใฝ่รู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพราะเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
6. ต้องใจกว้าง ยอมรับความเป็นจริง
7. ต้องมีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

8. ต้องรู้ถึงแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เพื่อทำการค้นคว้า และสามารถให้คำแนะนำแก่นักเรียนอย่างถูกต้อง
9. สอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการสืบค้น ศึกษาหาข้อมูล
10. ใช้วิธีการสอนโดยให้นักเรียนศึกษาจากแหล่งข้อมูลจริง เช่น การพาไปทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์
11. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ช่างสังเกต กล้าซักถาม กล้าแสดงออก และสามารถรู้จักวิจารณ์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ พร้อมกับการนำเสนอ

อวยพร ม่วงอากาศ (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่สอนประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. ควรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยเป็นอย่างดี
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ
3. มีความรู้ในวิชาการสังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์
4. ควรมีนิสัยรักการอ่าน ชอบศึกษาค้นคว้า
5. มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
6. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ (เล่า) เป็นอย่างดี
7. ควรพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลจริง
8. มีทักษะในการเชื่อมโยงความรู้เรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ

แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

วรรณภา วุฒฑะกุล (สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ด้วยการอ่านหนังสือ หรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์
2. เข้ารับการอบรม สัมมนา ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการสอนประวัติศาสตร์ หรือความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์
3. เป็นสมาชิกชมรม สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย หรือสมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย

สุธรรมมา บุญภักดี (สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา
2. ศึกษาบทความงานเขียนของนักประวัติศาสตร์ไทย
3. เข้าร่วมการอบรม สัมมนา เมื่อมีโอกาส
4. อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน
5. รับฟังการอภิปรายจากนักประวัติศาสตร์เมื่อมีโอกาส

วิไลรัตน์ พุกนานนท์ (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. อ่านหนังสือเพิ่มพูนความรู้กับตัวเอง
2. ติดตามงานทางด้านประวัติศาสตร์ตลอดเวลาเกี่ยวกับการค้นพบข้อมูลใหม่ ๆ
3. เข้าร่วมการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์บ่อย ๆ
4. เป็นสมาชิกครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย หรือสมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย

พจมาลย์ เพ็งปาน (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. ใฝ่หาความรู้จากแหล่งข้อมูล
2. จัดการอบรมสัมมนาในทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ครูสอนประวัติศาสตร์มีความรู้ในเนื้อหาวิชา และในเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูประวัติศาสตร์ ใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ได้ภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ชาติไทย เช่น การไปทัศนศึกษา เป็นต้น

วาสนี นารถเจริญกิจ (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. จัดการอบรมให้ความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ แก่ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์
2. เผยแพร่เอกสารบทความวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
3. จัดทำและเผยแพร่สื่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

สุภัทร สุขสมบุญ (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

ครูผู้สอนควรมีการเสริมสมรรถภาพ โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม และพัฒนาศักยภาพในการเรียนให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ

วันทนีย์ ตัณฑุฒิ (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. ไปร่วมฟังการบรรยาย อภิปราย นำเสนอข้อมูล
2. เข้าร่วมการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
3. ติดตามอ่านหนังสือเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ วิจัย ตีความทางประวัติศาสตร์ และบทสรุปข้อมูล

อวยพร ม่วงอากาศ (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2544) ได้กล่าวถึง แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ไว้ดังนี้

1. ครูสังคมศึกษาจะต้องแลกเปลี่ยนความรู้ด้านประวัติศาสตร์กัน
2. ควรมีการเปิดอบรม และพาครูไปแหล่งประวัติศาสตร์ไทย เพื่อเสริมความรู้ให้เข้าใจเนื้อหาที่มาจากประวัติศาสตร์ที่แท้จริง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามศึกษาสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่มีและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย 4 หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ

1. ต่ำกว่า 25 ปี

3. 35 - 44 ปี

2. 25 - 34 ปี

4. มากกว่า 45 ปี

3. วุฒิทางการศึกษา

1.ปริญญาตรี

2.ปริญญาโท

3. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. วิชาเอกที่ศึกษา

1. สังคมศึกษา

3. ภูมิศาสตร์

2. ประวัติศาสตร์

4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยกี่วิชา

- 1. สอน 1 วิชา
- 2. สอน 2 วิชา
- 3. สอน 3 วิชา
- 4. สอนมากกว่า 3 วิชา

6. สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับชั้น

- 1. มัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2. มัธยมศึกษาปีที่ 2
- 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3
- 4. มากกว่า 1 ระดับชั้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อสำรวจเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยขอให้ท่านพิจารณาข้อความว่า ท่านมีสมรรถภาพอยู่ในระดับใด และต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพมากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1.1 ให้คะแนนสมรรถภาพที่มี ดังนี้

สมรรถภาพที่มีมากที่สุด	มีคะแนน	4
สมรรถภาพที่มีมาก	มีคะแนน	3
สมรรถภาพที่มีน้อย	มีคะแนน	2
สมรรถภาพที่มีน้อยที่สุด	มีคะแนน	1

1.2 ให้คะแนนความต้องการเสริมสมรรถภาพ ดังนี้

ต้องการมากที่สุด	มีคะแนน	4
ต้องการมาก	มีคะแนน	3
ต้องการน้อย	มีคะแนน	2
ต้องการน้อยที่สุด	มีคะแนน	1

ข้อความ	ระดับสมรรถภาพที่มี				ระดับความต้องการเสริมสมรรถภาพ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
9. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล								
10. มีทักษะในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่								
11. มีความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์								

ตอนที่ 3 แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

1. ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณผู้สอนมีแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของตนเอง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดว่า โรงเรียนมีแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ
กรมศิลปากร มีแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนของครูสังคมศึกษาในการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (ชุดที่ 2)

เกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

1. ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณผู้สอนมีแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ของตนเอง อย่างไร

1.1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา

.....

.

.....

.

.....

.

1.2 การสอน

.....

.....

.....

.....

1.3 การจัดหาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

.....

.....

.....

1.4 การผลิตสื่อและเทคโนโลยีในการสอน

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดว่าผู้บริหารโรงเรียน มีแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย อย่างไร

2.1 ศึกษาความรู้เพิ่มเติม

.....

.....

.....

2.2 การส่งเสริมการใช้แหล่งวิทยากรในการสอนประวัติศาสตร์ไทย

.....

.....

.....

2.3 การผลิตสื่อและเทคโนโลยีในการสอนประวัติศาสตร์ไทย

.....

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นว่ายางงานหลักที่เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ คือ กรมศิลปากร มีแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย อย่างไร

3.1 การให้ความรู้

.....

.....

.....

3.2 การจัดบริการแหล่งวิทยากร

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายทวิช บุญแสง เกิดเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดพัทลุง สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกสังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชาได้ เมื่อปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย